

TÜRKMENISTANYŇ PREZIDENTI SERDAR BERDIMUHAMEDOW: - GARAŞSYZ ÝURDUMYZDA OBA HOJALYK PUDAGYNDÄ GEÇIRILÝÄN ÖZGERTMELERI HAS-DA KÄMILLEŞDIRMÄGE WE OBA HOJALYK EGINLERINIŇ HASYLLYLYGYNÝ YZYGIDERLI ÝOKARLANDYRMAGA MÖHÜM ÄHMIÝET BERILÝÄR.

ZAMAN

INTERNATIONAL MEDIA TÜRKMENISTAN

16-njy oktyabr, 2026. Belgisi 42/1712

JOGAPKÄRLI MÖWSÜM ÜSTÜNLIKLERE BESLENÝÄR

12-nji oktyabrda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary T. Atahallyýewiň hem-de welaýatlaryň häkimleriniň gatnaşmagynda sanly ulgam arkaly iş maslahatyny geçirdi. Onda ýurdumyzyň oba hojalyk toplumynda hem-de welaýatlarynda alnyp barylýan işler bilen baglanyşykly meselelere garaldy.

Welaýatlaryň häkimleri sebitlerde dowam edýän möwsümleýin oba hojalyk işleriniň barşy barada hasabat berdiler. Bellenilişi ýaly, häzirkki wagtda welaýatlarda pagta ýygymynyň depginini güýçlendirmek, pagta hasylyny ýitgisiz ýygnaýmak we döwlet harmanyna tabşyrmak boýun-

ça zerur işler alnyp barylýar. Ýygym möwsümünde oba hojalyk tehnikalaryny, pagta arassalaýjy kärhanalary hem-de kabul ediş harmanhanalaryny netijeli işletmek üçin zerur çäreler görüldi.

Bu işler bilen bir hatarda, welaýatlarda bugdaý ekişi dowam edip, bu ugurda oba ho-

jalyk tehnikalary we guralary doly güýjünde işledilýär. Ekiş geçirilen meýdanlarda gögeriş suwy tutulýar. Şunuň bilen birlikde, welaýatlaryň ekerançylyk meýdanlarynda guýzluk ýeralma, gök-bakja we beýleki azyklyk ekinlere ideg etmek, ýetişdirilen hasyly ýygnaýmak hem-de ilata ýetirmek işleri utgaşykly alnyp barylýar. Şeýle hem häkimler şu ýyl welaýatlarda açylyp ulanmaga berilmeýän meýdanlaryň medeni-durmuş we önümçilik maksatly desgalarda alnyp barylýan gurluşyk işleriniň ýagdaýy barada hasabat berdiler.

Hormatly Prezidentimiz hasabatlary diňläp, ösdürilip ýetişdirilen pagta hasylyny

ýygnaýmak işleriniň depginlerini güýçlendirmegiň, bugdaý ekişini agrotehniki möhletlerde geçirmegiň zerurdygyny belledi we häkimlere bu ugurda alnyp barylýan işleri gözgeçlikde saklamagy tabşyrdy.

Şeýle hem döwlet Baştutanymyz ýurdumyzy durmuş-ykdysady taýdan ösdürmek boýunça maksatnamalara laýyklykda, şu ýyl welaýatlarda açylyp ulanmaga berilmeýän göz önünde tutulýan desgalardaky gurluşyk işleriniň öz wagtynda we ýokary hilli ýerine ýetirilmegini üpjün etmegi tabşyrdy.

Sofra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary T. Atahallyýew ýurdumyza dowam edýän möwsümleýin oba hojalyk işleriniň barşy barada hasabat berdi.

Bellenilişi ýaly, häzirkki wagtda ýurdumyza ýetişdirilen pagta hasylyny gysga wagtda we ýitgisiz ýygnaýmak, ýygnaýan hasyly pagta arassalaýjy kärhanalarda we kabul ediş harmanhanalarynda bökdençsiz kabul etmek hem-de gaýtadan işlemek boýunça zerur çäreler görüldi.

Şunuň bilen birlikde, ýurdumyzy boýunça bugdaý ekişi dowam edip, ekiş möwsümini bellenen agrotehniki möhletlerde we talabalaýyk geçirmek maksady bilen degişli işler alnyp barylýar. Ekiş geçirilen meýdanlarda gögeriş suwy tutulýar.

Hormatly Prezidentimiziň ilatymyzy ýurdumyza öndürilýän oba hojalyk önümleri bilen boýun üpjün etmek baradaky tabşyryklaryndan ugur alnyp, welaýatlarda guýzluk ekinler azyklyk ekinleriň ýetişdirilen hasylyny ýygnaýmak hem-de bu önümler bilen içerki bazarlary üpjün etmek boýunça degişli işler geçirilýär.

Ýurdumyzyň Daşoguz hem-de Lebap welaýatlarynda şaly oragy dowam edip, Mary welaýatynda bolsa gant şugundyry ekilen meýdanlarda ideg işleri alnyp barylýar.

Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow hasabatly diňläp, häzirkki wagtda dowam edýän möwsümleýin oba hojalyk işleriniň, hususan-da, pagta ýygymynyň we bugdaý ekişiniň öz wagtynda hem-de ýokary guramaçylykly geçirilmeginiň möhümdigini belledi we wise-premyere ýurdumyzy boýunça bu ugurda alnyp barylýan işleri gözgeçlikde saklamagy tabşyrdy.

Sofra döwlet Baştutanymyz iş maslahatyna gatnaşýjylara ýüzlenip, häzirkki wagtda oba hojalyk pudagynda jogapkarly möwsümiň – pagta ýygymynyň hem-de bugdaý ekişiniň dowam edýändigine ýene-de bir gezek üns çekdi we ýygymyň depginini güýçlendirmegi, hasyly gysga wagtda we ýitgisiz ýygnaýmak üçin ahlil zerur işleri geçirmegi, bugdaý ekişiniň bellenen agrotehniki möhletlerde geçirilmegini, bu işlerde oba hojalyk tehnikalarynyň doly güýjünde işledilmegini üpjün etmegi tabşyrdy.

Türkmenistan halkara ulag-logistika ulgamynyň möhüm merkezi

Häzirkki döwürde dünýä ykdysadyýetiniň ösüşinde ulag-logistika ulgamynyň ähmiýeti barha artýar. Döwletleriň arasyndaky söwda-ykdysady gatnaşyklaryň giňelmegi, halkara ýük dolanyşygynyň ýokarlanmagy we täze ulag geçelgeleriniň döredilmegi logistika strategik taýdan möhüm ugurlaryň birine öwürýär. Bu babatda amatly geografik ýerleşişe eýe bolan Türkmenistan halkara ulag-logistika ulgamynda möhüm orun eýeleýär.

Logistika ýükleri bir ýerden başga bir ýere daşamak bilen, harytlaryň saklanlygyny, paýlanlygyny, gümrük amallaryny, maglumat alyş-çalşygyny we ulag hyzmatlarynyň sazlaşykly dolandyrylmagyny öz içine alýan toplumlaýyn ulgamdyr. ■ 3

Hazar – dostlugyň we ekologik abadançylygynyň deňzi

Hazar deňzi tebigatyň ajaýyp baýlyklarynyň biridir. Onuň mawy tolkunlary, täsin ösümlik we haýwanat dünýäsi, baý tebigy serişdeleri diňe bir kenarjaka döwletleriň däl, eýsem, tutuş adamzadyň umumy ekologik gymmatlygydyr. Şoňa görä-de, Hazaryň tebigy baýlyklaryny gorap saklamak, deňiz gurluşygyny arassalagyny üpjün etmek we onuň ekoulugamynyň deňagramlygyny berkitmek möhüm wezipeleriň hatarynda durýar. ■ 3

ÝAŞLAR – JEMGYÝETIŇ KUWWATY

Berkarar döwletimizde ýaşlar baradaky alada döwlet syýasatynyň ileri tutulýan ugurlarynyň biri bolup durýar. Munuň aýdyň subutnamasy hökmünde «Türkmenistanda ýaşlar barada döwlet syýasatynyň 2031-nji ýyla çenli Döwlet maksatnamasynyň» kabul edilmegini görkezmek bolar. Bu möhüm resminama ýaş nesliň hemmetaraplaýyn ösmegi, olaryň hukuklarynyň we kanuny bähbitleriniň goralmagy, ukyp-başarnyklarynyň ýüze çykarylmagy hem-de jemgyýetçilik durmuşyndaky işjeňliginiň ýokarlandyrylmagy üçin täze mümkinçilikleri açýar.

Maksatnamanyň ähmiýeti diňe bir ýaşlara dördedilýän şertler bilen çäklenmeýär. Ol ýaş

nesliň kalbynda Watana bolan soýgini, milli gymmatlyklarymyza hormaty, zähmete yhlasy we jemgyýetiň oňundaki jogapkarçilik duýgusyny berkitmek-

de hem möhüm orny eýeleýär. Sebäbi Watanyň geljegi çuňňur bilimli, belent ahlakly, giň dünýägarawyşly, maksada okgunly nesilleriň elindedir. Häzirkki wagtda dünýä ylym-bilimiň, innowasiýalaryň we sanly tehnologiýalaryň çalt ösýän döwri başdan geçirýär. ■ 2

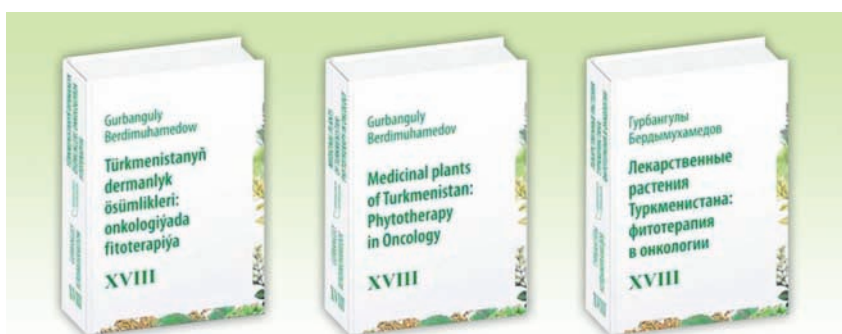
MILLI LUKMANÇYLYGYMYZYŇ GYMMATLY HAZYNASY

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyza halkymyzyň saglygyny goramak, lukmançylyk ylmyny ösdürmek, tebigy baýlyklarymyzy öwrenmek we olardan netijeli peýdalanmak ugurunda giň gerimli işler durmuşa geçirilýär. Bu ugurda türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň «Türkmenistanyň dermanlyk ösümlikleri» atly köp jiltli ylmy-ensiklopedik eseri aýratyn ähmiýete eýedir.

Ýakynda Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň gni giňden bellemli. 9-njy oktyabrda Gahryman Arkadagymyzyň gatnaşmagynda Ahal welaýatynyň Baherden etrabyndaky «Arçman» şypahanasynda goşmaça täze binalar toplumynyň, 10-njy oktyabrda bol-

sa, hormatly Prezidentimiziň gatnaşmagynda Halkara onkologiya ylmy-kliniki merkeziniň, Stomatologiya merkeziniň hem-de Halkara pediatriýa merkeziniň açylyş dabaralary geçirildi. Şeýle-de «Saglygy

halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň «Türkmenistanyň dermanlyk ösümlikleri» atly köp jiltli ylmy-ensiklopedik kitaplarynyň XVIII jildiniň tanyşdy-

goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe» atly halkara sergi we ylmy maslahat geçirildi. 11-nji oktyabrda Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetinde zähmetde tapawutlanan saglygy goraýyş işgärlerini sylaglamak hem-de türkmen

rylyş dabaralary geçirildi. Bu eser «Garaşsyz, baky Bitarap Türkmenistan – bedew batly at-myraýdň mekany» ýylynda berkarar Watanymyzda giňden bellenilen Türkmenistanyň Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň gününde lukmanlara we mahriban halkymyza gymmatly sowgat boldy. ■ 2

Samarkantda çagalar sammiti bolar

Özbekistanyň Samarkant şäherinde şu ýylyň 21-22-nji oktyabrynda çagalaryň abadançylygyna we geljegini bagyşlanan Bütindünýä sammiti bolar. ■ 4

90 sekuntlyk uçuş

Soflky ýyllarda howa gatnawlaryna bolan isleg barha ýokarlanýar. Howa gatnawlary diňe ýurtlaryň däl, eýsem, şäherleriň we ýakyn ýerleriň arasynda hem amala aşyrylýar. ■ 5

Her oýunda 1000-nji gola golaýlaýar

AFK Çempionlar Ligasy Elite ýaryşynyň 2-nji duşuşyklarynda Günübatar zolakda «Al-Nassr» toparynyň 1000-nji goly «Neftçi» toparynyň 3-1 hasabynda utdy. ■ 7

Rekordlara beslenen tapgyr

UEFA Çempionlar Ligasynda liga tapgyrynyň 2-nji duşuşyklary geçirilip, 18 oýunda 78 gol hasaba alyndy. ■ 8

Dünýäde iň köp öndürilen uçar

Taryhy maglumatlara görä, ilkinji ýolagçy gatnawy geçen asyryň başynda peýda bolan hem bolsa, 1950-nji ýyllardan soňra howa ýollary arkaýly syýahat ösüp başlaýar. Köp ýyl bäri uçar önümçiliginde «Airbus» bilen «Boeing» öňdeligi eýeleýär. Ýakynyda «Airbus A320» modeline degişli uçar «Boeing 737»-den öňe geçip, taryhda iň köp satylan we öndürilen ýolagçy uçary hökmünde ygylan edildi. Şeýlelikde, ilkinji gezek 1988-nji ýylda ulanmaga berlen «Airbus A 320» 1960-njy ýyllarda öndürilip başlanan «Boeing 737»-den öňe geçdi.

Ilkibaşdaký «Boeing 737»-ler has insiz bolup, ýolagçy uçary bazarynda uly orun eýeledi. Şondan has gij çykandygyna garamazdan, «A320» serijyasyna degişli uçarlaryň sany bäsdeşinden öňe geçdi. «Airbus A320» hem-de «Boeing 737» serijyasyna degişli uçarlar bütün dünýäde gysga we orta aralyga gatnamakda giňden ulanylýar.

Iti kompaniýalaryň umumy öndüren uçarlarynyň sany soňky bir ýylda bir-birine örän ýakyn bolmagynda galýar. Geçen ýyl «Boeing» jemi 1 müň 173 uçar sargyt aldy, «Airbus»-dan bolsa, 889 uçar sargyt edilipdir. «Airbus» artýan islegi kanagatlandyrmak üçin şu ýylyň iýunynda Fransiýanyň Blanyak kommunasynyndaky zawodynda täze önümçilik konweýerini işe girizdi.

Gülter JUMANÝÝAZOWA,
Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň talyby.

Gaýtalanmajak tebigy gözelligi

Güzy paslynyň gelmegi bilen demirgazyk ýurtlarda demirgazyk şapagy (demirgazyk ýagtylygy, aurora) peýda bolup başlaýdy. Finlýandiýanyň Laplandiýa sebitinde sözüň doly manysynda tebigaýyň gaýtalanmajak gözelligi suratla düşürildi. Gijesine dogun ýaşyl we gyzyň reňkli gömüde peýda bolýan ýagtylygyň selkili yzygiderli üýtgap durýar. Şol sebäpli onuň biri beýlekisine meňzemeýär. Ýagtylyk peýda bolandan soňra bimaçe sagatlap dowam edýär, emma onuň selkili yzygiderli üýtgap durýar. Ýewropanyň beýleki ýerlerinde hem bu hadysanyň ýüze çylyp başlandygy mälim edildi.

Bu tebigy hadysa her ýylyň gys aýlarynda demirgazyk polýusa ýakyn ýerlerde peýda bolýar. Ajaýyp tebigy täsinlige tomaşa etmek isleýänler gys paslynyň golaýlamagy bilen Skandinaw ýurtlaryna gidýäler. «Aurora» iň gowy syýahatçylyk ugurlarynyň biri hasaplanýar. Bu hadysa Günden gelýän şöhläniň Ýeriň ýolkarky atmosferasyndaky gaz bilen galtaşmagy netijesinde emele gelýär.

Islam ABDULBEBIÝEW,
Daňatar Üwezow adyndaky Türkmen döwlet ýörite sazçylyk mekdebiniň mugallymy.

Dünýä ykdysadyýetiniň ösüşi 3,1% bolar

Halkara Pul Gaznasy (HPG) global ykdysady ösüşiň ozalky çäk edilişi ýaly 3% däl-de, 3,1% boljakdygyny mälim etdi. Bu barada taýýarlanan maglumatda ýylyň ilkinji ýarymynda ykdysady işjeňligiň garsyýandan has gowuy dowam edýändigini, emeli aň tehnologiýasyna goýulýan maýa goýumyň tehnologiýa öwürilişigine sebäp bolýandygyny belgileýär. Dünýä ykdysadyýetiniň geljek ýylda 3,4% ösjelekli çaldanylygy.

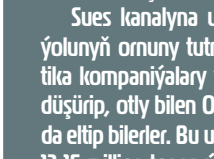

ABŞ-nyň paýtagty Wäşingtonda ýerleşýän bu halkara maliýe edarasy mundan ozal iýul aýyndaky maglumatynda 2026-njy ýylda 3%, geljek ýyl 3,4% ösüşe garaşýandygyny çaklapdy. Maglumatda ABŞ-nyň ykdysadyýetiniň üstümizdäki hem-de geljek ýylda 2,3% ösjelekli çaldanylygy. Ýewro sebitinde bolsa, ösüş 2026-njy ýylda 1,1%, geljek ýyl 1,2% bolar. Bu görkeziji Germaniýada degişlilikde, 1,3% hem-de 1,1% bolar. Gaznanyň maglumatyna görä, Hytaýyň ykdysadyýeti şu ýyl 4,5%, 2027-nji ýylda 4% öser. Hindistanda bu görkeziji üstümizdäki hem-de geljek ýylda 7% bolar.

Batyr ALLANAZAROW,
Aşgabat gurluşyk orta hünär okuw mekdebiniň mugallymy.

Sues demir ýoly gurulýar

Müsimde Sues kanalynda ugurdaş demir ýoluň gurluşygy alyp barylýar. Ýokary tizlikli demir ýoly Gyzyl deňiz bilen Ortayёр deňizini arasyndaky ýükt we ýolagçy gatnawyny artdyrmaga ýardam eder. Taslamanyň birinji tapgyrynda uzynlygy 660 kilometre barabar boljak ýol gurlar. Bu ýol Gyzyl deňizni kenaryndaky Aýn Sohna porty bilen ýurdun täze paýtagtynyň üstünden geçip, Ortayёр deňizini kenaryndaky Aleksandriýa we Marsa Matrux portlaryny birleşdirer. Bu ugur umumy uzynlygy 2 müň kilometre ýetjek we ýurdun köp ýerini öz içine aljak has iri taslamanyň ilkinji bölegi bolar. Şeýlelikde, ýurtda ýokary tizlikli, elektrifikasiýlan demir ýol şahasy emele geler.

Sues kanalynda ugurdaş guruljak demir ýol suw ýolunyň omuny tutman, onuň üstini ýetirer. Logistika kompaniýalary ýüklerini Gyzyl deňizdäki portda düşürip, otly bilen Ortayёр deňizine çenli gysga wagtda eltip bilirler. Bu ugur doly işe girizilende, her ýylda 13-15 million tonna ýük daşamaga mümkinçilik berer. Bu aralyk 3 sagat töweregi wagda geçler. Demir ýoluň esasy infrastrukturasy «Siemens Mobility» kompaniýasy ýerine ýetirer.

Aýşona DAŇATAROWA,
Türkmenistanyň Telekomunikasiýalar we informatika institutynyň mugallymy.

ÝAŞLAR – JEMGYÝETIŇ KUWWATY

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Şeýle şertlerde ýaşlaryň döwrebap bilimlari ele almagy, daşary ýurt dillerini öwrenmegi, täze tehnologiýalardan baş çykarmagy, ylmy gözleglere we döredijilik işlerine işjeň gatnaşmagy aýratyn ähmiýete eýe bolýar. Ýaşlaryň gazanyň her bir üstünligi diňe bir olaryň şahsy ýetdi bolman, eýsem, Watanymyzyň ösüşine goşulýan mynasyp goşantdyr. Ýaşlyk – mümkinçilikleriň, bilim bolsa üstün-

likleriň açarydyr. Şol açary ýerlikli ulanmak, döredilýän mümkinçiliklerden netijeli peýdalanmak her bir ýaş ynsanyň özüne baglydyr. Yhlasly okamak, saýlap alan hünäriňi kämil ele almak, halal zähmet çekmek we il-ýurt bähbidine hyzmat etmek ýaş nesliniň öňünde duran mukaddes borçlardyr.

2031-nji ýylda çenli niýetlenen Döwlet maksatnamasy ýaşlaryň jemgyýetçilik durmuşynda eýeleýän orunyň has-da berkitmäge, olaryň başlangyjalaryny goldamaga, ukyply we başarjäh nesilleri kemala getirmäge gönükdirilen uzak möhletli wezipeleriniň möhüm binýadydyr. Onuň üstünlikli durmuşa geçirilmegi Watanymyzyň geljekki ösüşlerine täze itergi berer.

Ýaş nesle bildirilýän belent ynam olaryň öňünde uly jogapkärçiligi hem goýýar. Bu ynamy ödemegiň iň ygtybarly ýoly bolsa ylmy-bilimde, zähmetde, döredijilikde we jemgyýetçilik durmuşynda täze üstünliklere ýetmekden ybaratdyr.

Güljermal GURBANOWA,
Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

GOLF – TAKYKLYGYŇ, SABYRLYLYGYŇ WE ÜSTÜNLIGE YMTYLYŞYŇ SPORTY

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe Türkmenistan sportuň we sagdyn durmuş ýörelgeleriniň dabaralanýan ýurdunda öwürlýär. Ýurdumyza sportuň dürli görnüşleri bilen birlikde, dünýäde giňden meşhur bolan golf sportunyň ösdürilmegine hem uly ähmiýet berilýär. Golf diňe bir sport oýny bolman, eýsem, ynsanyň sabyrlylygyny, takyklygyny, paýhasly hereket etmegini we özüne bolan ynanymy kämilleşdirýän özboluşly sungatdyr.

Golf ýönekeý oýun ýaly görünse-de, onuň ahyrsynda uly ussatlyk, çuňňur pikirlenmek we güýçli erk ýatyr. Şonuň üçin hem golf dünýäde diňe bir beden taýýarlygynyň däl, eýsem, ruhy durnuklylygyň hem sporty hökmünde ykrar edilýär.

Ýurdumyza sport infrastrukturasynyň yzygiderli kämilleşdirilmegi golfuň ösmegi üçin hem giň mümkinçilikleri döredýär. Paýtagtymyz Aşgabatda gurlan döwrebap golf toplumy bu ugurda möhüm ädimleriň biridir. Onuň gözəl tebigat bilen sazlaşykly meýdançalary sportuň bu özboluşly görnüşine bolan gyzyklanmanyň artmagyna ýardam berýär. Golfuň ýurdumyza ösdürilmegi diňe bir sportuň täze görnüşiniň ýaýbaňlanmagy däl, eýsem, sagdyn durmuş medeniýetiniň baýlaşmagy, ýaşlaryň boş wagtlaryny peýdaly geçirmegi we halkara sport gatnaşyklarynyň giňelmegi üçin hem ähmiýetlidir.

Güneşli Türkmenistanda golf sporty üçin döredilýän şertler sport bilen dyňç alyş utgaşdyrmagyň özboluşly nusgasyny görkezýär. Şeýle mümkinçilikler ýurdumyzyň sport syýahatçylygynyň geljekki ösüşi üçin hem

täze gözýetimlari açyp biler. Arkadag şäherinde we «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda döwrebap golf meýdançalarynyň gurulmagy meýillesdirilýär.

Golf bize möhüm bir hakykaty ýatadýar: uly maksatlara ýetmek üçin diňe güýç däl, sabyr, takyklyk we ynam hem zerurdyr. Kijik golf topunyň uzak aralyklary aşyp, nyşana ýetmegi ynsanyň durmuşdaky maksatlaryna tarap ynamly ädimlerini ýatladýar.

Türkmenistanda golf sportunyň ösdürilmegi ýurdumyzyň sport dünýäsindäki mümkinçilikleriniň barha giňelýändigini görkezýär. Sportuň bu ajaýyp görnüşij geljekde täze zehinleriň ýüze çykmagyna, dostlukly gatnaşyklaryň berkemegine we sagdyn durmuş ýörelgeleriniň has-da dabaralanmagyna goşant goşup biler.

Aýnur AKYÝEWA,
Döwletmämmet Azady adyndaky Türkmen milli dünýä dilleri institutynyň talyby.

TÜRKMEN BEDEWLERINIŇ ŞÖHRATY HALKARA SAHNASYNDA

Gazagystan Respublikasynyň Türküstan şäherinde 5–9-njy oktyabrda Halkara türk medeniýeti guramasy (TÜRKSOY) tarapyndan geçirilen IV Halkara talyp teatrlary festivalynda türkmen ýaşlary üstünlikli çykyş etdiler. Alty döwletiň talyp teatrlarynyň gatnaşmagynda geçirilen bu abraýly

medeni çärä Türkmen döwlet medeniýet institutynyň talyplary «Bedew sarpasy» atly sahna eseri bilen gatnaşdylar. Gahryman Arkadagymyzyň «Atda wepa-da bar, sapa-da» we «Türkmeniň döwletlilik ýörelgesiz» atly kitaplarynyň esasynda taýýarlanan sahna oýny türkmen halkynyň milli buýsanjy bolan ahalteke bedewleriniň gözelligini,

wepalylygyny hem-de seýisçilik sungatynyň gadymy döplerini çeper beýan etdi.

Türkmen talyp ýaşlarynyň teatr sungaty festivalynda behişdi bedewlerimizi wasp eden sahna eseriniň türkmen halkynyň ruhy dünýäsini giňden dabaralandyryan baý mazmuny bilen tomasaçylarda uly täsir galdyrdy. Ýokary okuw mekdebiňiň talyby Ş.Salyhowyň edebi esasyňy taýýarlan, mugallym M.Handurdyýewiň režissyorlyk eden bu sahna eseri emniler toparynyň ýokary bahasyna mynasyp bolup, «Milli temanyň iň gowy sahna beýany» ugry boýunça baýrağa eýe boldy. Türkmen ýaşlaryna festivalyň kubogy, Hormat haty we Hoşallyk haty gowsuryldy. Bu üstünlik ýaş sungat ussatlarynyň döredijilik ukyp-başarmalarynyň, milli medeni mirasymyza bolan çuňňur söýgüsiniň aýdyň beýanyna öwürildi. Halkara sahnasynda gazanylan bu baýrak türkmen teatr sungatynyň abraýyny belende göterip, ýaş zehinleri täze döredijilik gözleglerine ruhlandyrdy.

Zyba JOMARTOWA,
Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň talyby.

Nemes brendlerinde elektroulagyň paýy artýar

Şu ýylyň üçünji çärýeginde Germaniýanyň awtoulag kompaniýalarynyň satuwynyň pese gaçandygyny, elektroulagyň paýynyň artdygyny mälim edidi. Agzalan döwürde BMW toparynyň dünýädäki awtoulag satuwy 6,3% azalyp, 551 müň 72 bolupdyr. Kompaniýanyň Germaniýadaky satuwy 24,8% azalyp, 114 müň 355-e düşüpdir. Kompaniýanyň amerikan bazaryndaky satuwy bolsa 2,5% artpy, 106 müň 741-e ýetipdir. Yewropadaky satuw 2,7% artpy, 235 müň 628 bolupdyr. Sebitde satylan üç BMW-den biriniň dolulygyna elektrik energiýasy bilen işleýändigini mälim edidi. Topara degişli bolan «Mini» brendiniň satuwy 2,4% azalyp, 70 müň 712 bolupdyr. Lyuks klasa degişli bolan «Rolls-Royce»-lardan 1069-sy satylypdyr. Kompaniýa ýylyň başyndan bäri 1 million 707 müň 799 ulag satypdyr.

«Volkswagen» toparynyň «Audi» modeliniň satuwy degişli döwürde 19,7% azalyp, 314 müň 900-e ýetipdir. Kompaniýa bu döwürde 48 müň 700 elektroulag satypdyr. «Volkswagen» toparyna «Audi»-den başga-da «Skoda», «SEAT» we «Porsche» brendleri degişli. Yewropa ýurtlarynda elektroulag satu-

bolupdyr. Täze satuwa çykarylan amatly bahasy bilen tapawutlanýan «ID. Polo», «ID. Cross», «Skoda Enyaq» we «CUPRA Raval» modellerinden gysga wagtyň içinde 150 mödne golaý sargyt edilipdir.

Annaoraz ORAZOW,
Türkmen döwlet medeniýet institutynyň talyby.

MILLI LUKMANÇYLYGYMYZYŇ GYMMATLY HAZYNASY

Başlangyjy 1-nji sahypada.

Gahryman Arkadagymyzyň ýiti zehininden we çuňňur ylmy gözleglerinden dörän bu ajaýyp eser halkymyzyň asyrlaryň dowamynda toplan baý durmuş tejribesini, ata-babalarymyzdan miras galan halk lukmançylygynyň gymmatly ýörelgelerini özünde jemleýär. Kitabyň her bir jildi tebigatyň adam saglygy üçin eçilen bahasyna ýetip bolmajak baýlyklaryny öwrenmäge, olary aýawly saklamaga we geljek nesillere ýetirmäge ýardam edýär. Täze neşirniň tanyşdyrylyş dabaralarynda der-

manlyk ösümlikleriň adam saglygyny berkitmekdäki ähmiýeti, olary ylmy esasyda öwrenmegiň zerurlygy, şeýle hem ýaş nesilde tebigata söýgi we milli mirasymyza hormat goýmak duýgularyny terbiýelemek baradaky pikirler öňe sürüldi. Bu gymmatly eseriň lukmançylyk işgärleri, alymlar, mugallymlar, talyplar we giň okyjylar köpçüligi üçin möhüm maglumat çeşmesi bolup hyzmat etjekdigi bellenildi.

«Türkmenistanyň dermanlyk ösümlikleri» atly köp jiltli ylmy-ensiklopedik kitaplaryň XVIII jildiniň neşir edilmegi ýurdumyza ylmy-bilimiň, saglygy goraýyş ulgamyň we milli lukmançylyk mirasynyň ösdürilmegine berilýän uly ünsüň aýdyň beýanydyr.

Goy, halkymyzyň sagdyn, bagtyýar we abadan durmuşda ýaşamagy ugrunda beýik işleri durmuşa geçirýän Gahryman Arkadagymyzyň hem-de Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, il-ýurt bähbiti tutunly işleri hemişe rowaç bolsun!

Ýagşymyrat BALAKAÝEW,
Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

MEKDEP OKUWÇYLARYNYŇ ROBOT TEHNIKASY ÝARYŞYNDAKY ÜSTÜNLIGI

Gahryman Arkadagymyzyň başynyň başlan bilim özgertmeleriniň häzirki döwürde Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň baştutanlygyna üstünlikli dowam etdirilmegi netijesinde, ýurdumyza bilim ulgamyny has-da kämilleşdirmek, ýaşlaryň döwrebap bilim almaklary we halkara giňişliginde öz zehinlerini açyp görkezmekleri üçin ähli şertler döredilýär. Munuň ajaýyp miwesi hökmünde ýurdumyzyň mekdep okuwçylarynyň ýakynyda Koreýa Respublikasynda geçirilen «FIRST Global Challenge 2026» robot tehnikasy boýunça dünýä çempionatynda üstünlikli çykyş etmegini görkezmek bolar. Türkmen ýaşlary bu ýaryşda «Skills Challenge» ugry boýunça (ýekelikde) kümüş medala, «Winning Alliance» ugry boýunça (toparlaýyn esasyda) бүрүнç medala mynasyp boldular.

7–10-njy oktyabrda Inçon şäherinde geçirilen bu çempionatda dünýäniň 185 döwletinden gelen toparlar özara bäsleşdiler. Milli toparyň düzüminde Aşgabat şäherindäki dil dersleri çuňlaşdyrylyp öwredilýän ýöriteleşdirilen 97-nji orta mekdebiň okuwçylary Suhan Nowbatow, Oraznyýaz Rejepow, Aznawur Çolukow, Daýhan Gurbanow we Arslan Babajyýew dagylar ýokary taýýarlyk derejesiniň hem-de ussatlygyny görkezdiler.

Ýurdumyzyň adyndan çykyş eden topara Arkadag şäheriniň 1-nji ýöriteleşdirilen okuw-terbiýeçilik toplumynyň mugallymy Myrat Sähetgulyýew hem-de Oguz han adyndaky Inže-

ner-tehnologiýalar uniwersitetiniň talyby Dawut Gurbanow tälim beripdiler.

Her ýyl Olimpiýa oýunlary görnüşinde guralýan «FIRST Global Challenge» robot tehnologiýasy boýunça halkara bäsleşik bu gezek tebigatda döreýän ýangynlara garşy göreşmekde innowasion çözümleri tapmaga bagyşlandy.

Şeýle ýeňişler geljekde-de ýaşlary täze üstünliklere ruhlandyryp, Garaşsyz, hemişelik Bitarap Türkmenistanyň halkara bilim giňişligindäki abraýynyň has-da artmagyna hyzmat eder. Ýaş nesliniň döwrebap bilim almagy habzatda ähli mümkinçilikleri döredip berýän Gahryman Arkadagymyzyň we Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, işleri rowaç bolsun!

Gözel NURMÄMMEDOWA,
Maýa Kulyýewa adyndaky Türkmen milli konserwatoriýasynyň talyby.

HALKARA SERGILERIŇ ÄHMIÝETI

Garaşsyz ýurdumyza geçirilýän halkara sergilerde doganlyk halklaryň milli gymmatlyklary, dostlukly ýurtlaryň ykdysady üstünlikleri öz beýanyny tapýar. Golaýda ýurdumyzyň Garaşsyz Döwletleriň Arkalaşygyna başlyklyk etmeginiň çäklerinde «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda geçirilen ýokary derejeli duşuşyklar dürli çärelerä baý boldy. Ýolaryň hatarynda GDA agza ýurtlary we Eýran Yslam Respublikasynyň bilelikdäki sergisinde bu ýurtlaryň halklarynyň gazananlary görkezildi. Sergä gatnaşyjy ýurtlaryň diwarlyklarynda senagat, söwda, oba hojalygy, täze tehnologiýalar ýaly ugurlara uly orun berildi.

Sergi dürli ýurtlaryň ykdysady kuwwaty bilen birlikde, olaryň medeni mirasynyň özboluşlylygyny hem açyp görkezdi. Döwlet Baştutanlarynyň sergi bilen tanyşmagy bolsa çäräniň ähmiýetini has-da artyrdy. Şeýle sergileriň geçirilmegi ähli tarapdan ähmiýetlidir. Yurtlaryň senagatda gazanan üstünlikleri, täze tehnologiýalar bilen tanyşmak, birek-birek bilen duşuşyp, tejربه alyşmak örän peýdalydyr. Şeýle sergilerde diňe öňümür görkezilmek bilen çäklenmän, beýleki ýurtlaryň wekilleri bilen tanyşmaga, olaryň tejribeleri-

ni öwrenmäge, täze hyzmatdaşlyk mümkinçiliklerine göz ýetirmäge hem şert döreýär. Myhmanlar sergä örän ýokary baha berdiler. Serginiň dowamynda dürli ýurtlaryň wekilleriňiň özara hyzmatdaşlygy ösdürmäge bolan gyzyklanmasy aýratyn duýuldy. Olar şeýle çäreleriň işewürlük gatnaşyklarynyň ýola goýmak, önüm öndürjileri täze bazarlary bilen tanyşdyrmak, hyzmatdaşlygyň geljegi uly ugurlaryny gözlemek babatda uly ähmiýete eýedigini nygtadylar. Şunda ýurdumyzyň halkara sergileri we işewürlük duşuşyklaryny geçirmekde toplan tejribesine hem ýokary baha berildi.

Hormatly Prezidentimiziň halkara hyzmatdaşlyk syýasatynyň netijesinde ýurdumyz dostlukly gatnaşyklaryň pugtalandyrylyşy, möhüm duşuşyklaryň we forumlaryň, sergileriň ýyggy-ýyggydan geçirilýän ýerine öwürüldi. «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda guralan bu sergi hem özara bähbitli hyzmatdaşlyga, söwda-ykdysady we medeni gatnaşyklary ösdürmäge bolan gyzyklanmany ýene bir gezek görkezdi.

Güljahan ALLABERENOWA,
Türkmen döwlet medeniýet institutynyň talyby.

ZAMAN TÜRKMENISTAN	
ESASLANDYRYJYSY – «ZAMAN–TÜRKMENISTAN» HOJALYK JEMGYÝETI	
Oktýabr aýynyň 16-sy, 2026 Gazetiň möçberi 8 sahpa. A-119676	Belgisi: 42/1712 Tiraýy: 10340 Bahasy: 4,50 manat
BAŞ REDAKTOR: MYRATDURDY GARJANOW JOGAPKAR KÄTIP: AMANMYRAT BAÝMYRADOW	
BIZIŇ SALGYMYZ: Aşgabat şäheri, 1908 (Gündogar) köçesi, 10-A jaýy. Tel/Faks: 28-14-05, 28-14-36 web sahpa: www.zamanturkmenistan.com.tm e-poçta: info.zamanturkmenistan@gmail.com, zamanturkmenistan@sanlytm	
BELLIK: Redaksiýamıza gelen hatlar yzyna gaýtarylmaýar. Gazetimizde ýerleşdirilen mahabatlardaky ýazgylaryň mazmunyna mahabat beriji jogapkärdir. Gazet Türkmen döwlet neşirhat gullugynyň Metbugat merkezinde ofset usulunda çap edilidi. Çap edilişiniň hiline Metbugat merkezi jogap berýär. Telefoný: 399536.	
Abuna ýazylmak isleýänler üçin gazetini indeksi: 69477	
Gazetiň PDF nusgasyny QR kod arkaly elektron görnüşde okap bilersiňiz!	

Hazar – dostlugyň we ekologik abadançylygynyň deňzi

Baslangyçy 1-nji sahypada.
Bu babatda Türkmenistanyň Hazar deňzini kenarynda ýerleşýän «Awaza» milli syňahatçylyk zolagy halkara ekologik hyzmatdaşlygy ösdürmek üçin aýratyn ähmiýetlidir. Awazada Hazar ekologiýa sammitiniň geçirilmegi baradaky baslangyç deňizi geljelige bolan umumy jogapkärçiligiň, hoşniýetli goňsulygynyň we sebitleýin hyzmatdaşlygynyň aýdyň beýany bolup çykyş edýär.

Hazar deňzi dünýäniň iň uly ýa-pyk suw howdany bolup, özboluşly biologik köpdürlüliği bilen tapawutlanýar. Bu ýerde duş gelýän Hazar düwlenleri, bekre balyklary we beýleki syýrek görnüşler deňizi ekologik ulgamyňň aýrylmaz bölegidir. Şol bir wagtyň özünde howanyň üýtgemegi, suwuň derejesiniň peselmegi, hapalanmak howpy we biologik serişdeleriniň azalmagy Hazaryň tebigatyny goramak boýunça sazlaşykly çäreleriň zerurdygyny görkezýär. Hazar ekologiýa sammitiniň esasy gymmaty hem deňiziň tebigy gusawyny gorap saklamaga, ylmy hyzmatdaşlygy ösdürmäge we geljekki nesiller üçin ekologiýa taýdan sagdyn Hazary miras galdyrmaga gönükdirilen çemeleşmede jemlenýär.

9-njy oktyabrda geçirilen Hazar ekologiýa sammiti deňiziň suwunyň derejesiniň üýtgemegi, kenarýaka ekoulgamlaryň goralmagy, suw serişdeleriniň rejeli peýdalanlmany we ekologik howpsuzlygynyň üpjün edilmegi ýaly möhüm meseleleri halkara derejede ara alyp maslahatlaşmaga mümkinçilik berdi.

Sammitiň aýratynlygy Hazar deňziniň ekologik meseleleriniň döwlet Baştutanlarynyň derjesinde özbäsdak ara alnyp maslahatlaşmagyndadyr. Duşuşykda Hazar deňziniň suwunyň derejesiniň peselmegi ara alnyp maslahatlaşylan esasy meseleleriň biri boldy. Bu ýagdaý deňiz ulaglaryna, kenarýaka infrastrukturasyna, balykçylyk hojalygyna we tebigy ýasaýyş gursawyna täsir edip bilýär. Şonuň üçin meseläniň çözgüdi

ähli Hazarýaka ýurtlaryň bilelikdäki tagallalaryny talap edýär. Sammitde suwuň derejesiniň üýtgemegini önüwmek boýunça Hökümet Baştutanlarynyň arunbasarlarynyň derjesinde topar döretmek, onuň ýanynda alymlaryň we hünärmenleriň ýöriteleşdirilen iş toparlaryny guramak baradaky tekliplere üns berildi.

Türkmenistanyň Hazar ekologiýa baslangyjy ýurdumyzyň daşky gursawy goramak babatdaky halkara işjeňliginiň möhüm ugurlarynyň biridir. Hormatly Prezidentimiz BMG-niň Baş Assambleýasynyň 78-nji sessiýasynda Hazar ekologiýa baslangyjynyň öňe sürüldi. Awazada geçirilen sammit bolsa bu baslangyjy ýokary derejeli köptaraplaýyn gepleşikleri bilen dowam etdirdi.

Türkmenistanyň bu ugurdaky tagallalarynyň ähmiýeti diňe bir ekologiýa bilen çäklenmeýär. Hazar deňziniň goralmagy ulag-logistika gatnaşyklarynyň, söwda hyzmatdaşlygynyň, balykçylyk pudagynyň we syňahatçylygynyň durmukly ösüşi üçin hem zerurdyr. Deňiziň ekologiýa abadançylygyny üpjün etmek bilen ykdysady ösüşiň arasynda sazlaşykly deňagramlylygy saklamak häzirkî döwürň möhüm talabdyr. Şu nukdaýnazardan, Awaza sammiti tebigaty goramak bilen ykdysady hyzmatdaşlygy utgaşdyrmagyň täze mümkinçiliklerini açýan möhüm gepleşik meýdançasyna öwürüldi.

Hazar deňziniň geljegi diňe bir şu günki nesliň däl, eýsem, ertirki nesilleriň hem ýkably bilen aýrylmaz baglanyşyklydyr. Şonuň üçin ekologik medeniýeti ösdürmek, ýaşlary tebigaty goramak işlerine işjeň çekmek, ylmy-barlag hyzmatdaşlygyny giňeltmek we daşky gursawa aýawly çemeleşmek her birimiziň öňümüzde duran möhüm wezipedir.

Gülistan YUSUPOWA,

Türkmenistanyň Inžener-tehniki we ulag kommunikasiýalary institutynyň logistika kafedrasynyň mugallymy.

Durnukly ösüşiň we täze üstünlikleriň aýdyň görkezijileri

Berkar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwüründe Türkmenistan ykdysadyýetiň ähli pudaklaryny sazlaşykly ösdürmäge, halkymyzyň ýaşayş-durmuş şertlerini gowulandyrmaga, önümçilik kuwwatlyklaryny artdyrmaga we halkara hyzmatdaşlygy giňeltmäge gönükdirilen maksatnamalary durmuş geçirmegi dowam etdirýär. Bu ugurda alnyp barýan işleriň netijeleri ýurdumyzyň durmuş-ykdysady ösüşiň esasy görkezijilerinde öň beýanyňy tapýar.

2-nji oktyabrda hormatly Prezidentimiz sanly ulgam arkaly Ministrler Kabinetiniň mejlisini geçirdi. Onda şu ýylyň ýanwar – sentýabr aýlarynda ýurdumyza alnyp barlan işleriň jemleri jemlendi, ykdysadyýetiň pudaklarynda gazanylan netijeler seljendi we geljekki wezipeler ara alnyp maslahatlaşyldy.

Mejlisde hödürlenlen makroýkdysady görkezijiler ýurdumyzyň ykdysady ösüşiň esasy ugurlaryny aýdňňlaşdyrdy. Hasabat döwürinde jemi içerki önümiň ösüş depgini 6,3 göterim derejesinde saklandy. Senagat pudagynda 3 göterim, gurluşykda 6,7 göterim, ulag-aragatnaşyk ulgamynda 10,4 göterim, söwda-da 8,4 göterim, oba hojalygynda 4,1 göterim, hyzmatlar ulgamynda bolsa 8,4 göterim ösüş gazanylandygyny habar berildi. Şeýle hem geçen ýylyň degişli döwri bilen deňeşdirilende, jemi öndürilen önümiň möçberi 9,9 göterim, bölek satuw harýt dolanyşygy 10,5 göterim, daşary söwda dolanyşygy bolsa 8,3 göterim ýokarlandy. Bu görkezijiler ykdysadyýetiň dürli pudaklarynda önümçiligiň we söwda gatnaşyklarynyň giňelýändigini görkezýär.

Ykdysady ösüşiň möhüm şertleriniň biri hem maýa goýum işjeňligidir. Hasabat döwürinde maliýeleşdirmegiň ahl çemeşleriniň hasabyna öleşdirilen düýpli maýa goýumlaryň möçberi geçen ýylyň degişli döwri bilen deňeşdirilende, 3,5 göterim artdy. Bu serişdeler önümçilik we durmuş maksatly taslamalary amala aşyrmak üçin möhüm maliýe binýadyny emele getirýär. Ýurdumyza alnyp barýan durmuş-ykdysady özgertmeleriň esasy maksatlarynyň biri ilatly ýaşayş-durmuş derejesini ýokarlandyrmakdan ybaratdyr. Şunuň bilen baglylykda, täze ýasaýyş jaýlarynyň, bilim we saglygy goraýyş edaralarynyň, medeni-durmuş desgalarynyň gurluşygyna aýratyn ähmiýet berilýär.

Ministrler Kabinetiniň mejlisinde döwlet býujetiniň girdeli böleginiň meýilnamasynyň 100,1 göterim, çykdajy böleginiň meýilnamasynyň 97,2

göterim ýerine ýetirilendigi habar berildi. Döwlet kärhanalarynda zähmet haklarynyň, pensiyalarynyň, döwlet kömek pullarynyň we talyp haklarynyň öz wagtynda maliýeleşdirilendigi bellenildi.

Ýurdumyza ulag-aragatnaşyk ulgamyňň ösdürilmege milli ykdysadyýetiň bäsdeşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmagyň möhüm şertleriniň biridir. Türkmenistanyň geografik taýdan amatly ýerleşmegi halkara ulag geçelgeleriniň mümkinçiliklerinden netijeli peýdalanmaga giň ýol açýar. Ulag-aragatnaşyk pudagynda 10,4 göterim ösüşiň gazanylmagy bu ugurdaky ykdysady işjeňligiň ýokarlanýandygyny

ny görkezýär. Sanly tehnologiýalaryň ulanylmagy hem ulag we aragatnaşyk hyzmatlarynyň netijeliligini ýokarlandyrmaga mümkinçilik berýär.

Hormatly Prezidentimiz dokuz aýda gazanylan netijelere baha berip, kabul edilen döwlet maksatnamalaryny durmuşa geçirmegi dowam etdirmegiň, ykdysadyýetiň pudaklaryny döwürbaplaýandyrmagyň we halkymyzyň ýaşayş-durmuş derejesini ýokarlandyrmagyň möhümdigini belledi. Döwlet Baştutanymyz iri senagat desgalarynyň, täze şäherçeleriň, ýasaýyş jaýlarynyň, mekdepleriň, çağalar baglarynyň we beýleki durmuş maksatly desgalaryň gurluşygynyň dowam etdirilýändigine hem üns çekdi.

Ykdysadyýetiň dürli pudaklarynda hasaba alnan ösüş depginleri, durmuş maksatly taslamalaryň dowam etdirilmege we halkara hyzmatdaşlygyny giňeldilmegi Türkmenistanyň uzak möhletleýin ösüş maksatlaryna ýetmek ugurunda alnyp barýan işleriň möhüm bölegidir. Öňde bolsa täze maksatlar, täze taslamalar we halkymyzyň abadançylygyna gönükdirilen möhüm wezipeler durýar.

Kerimberdi ATAÝEW,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.

«Akylyly şäherleriň diplomatiýasy» – sebit hyzmatdaşlygynyň täze gözýetimleri

Baslangyçy 1-nji sahypada.

Şäherler indi diňe bir ýasaýyş we iş merkezleri bolman, eýsem, ylmy-tehnologik ösüşiň, ykdysady hyzmatdaşlygynyň we döwrebap dolandyryş tejribesiniň möhüm meýdançalaryna öwürülýär.

Şeýle şertlerde Türkmenistanyň «Akylyly şäherleriň diplomatiýasy» konsepsiýasy esasynda sebit ýurtlarynyň arasynda tehnologik hyzmatdaşlygy ösdürmek baradaky baslangyjy aýratyn ähmiýete eýedir. Bu çemeleşme döwletleriň arasynda diňe bir syňas we ykdysady gatnaşyklary giňeltmegi däl, eýsem, sanly şäher dolandyryşy, ekologik durnuklylyk, ulag-logistika, energetika we ilata edilýän hyzmatlar babatda tejribe alysmagy hem göz öňünde tutýar.

«Akylyly şäher» düşüňjesi häzirkî zaman şäher hojalygynyň sanly tehnologiýalar arkaly netijeli dolandyrylmagyny aňladýar. Şeýle şäherlerde ulag hereketini sazlamak, elektrik energiýasyny we suw serişdelerini tygşytlý peýdalanmak, jemgyýetçilik howpsuzlygyny üpjün etmek, ýasaýjylara döwlet hyzmatlary-

ny hödürlemek ýaly işler bitewi maglumat ulgamlarynyň kömegi bilen amala aşyrylýar. Bu tehnologiýalaryň esasy maksady adamlaryň gündelik durmuşyny ýeňilleşdirmekten, hyzmatlaryň hilini ýokarlandyrmakdan we şäher hojalygynyň serişdelerini netijeli peýdalanmaktan ybaratdyr. Mysal üçin, «akylly» ulag ulgamlary ýollardaky hereketi sazlamaga, ýol dyknysyklaryny azaltmaga we jemgyýetçilik ulaglarynyň işini kämilleşdirmäge mümkinçilik berýär. Sanly energetika çözgütleri elektrik energiýasynyň sarp edilişine gözegçiligi güýçlendirýär. Şeýlelikde, «akylly şäher» diňe bir döwrebap binalaryň toplumy däl-de, eýsem, tehnologiýanyň adam bähbidine hyzmat edýän bitewi ýasaýyş gursawydyr.

Awazada öňe sürilen baslangyç tehnologik hyzmatdaşlygynyň täze tapgyryny emele getirer. «Awaza» milli syňahatçylyk zolagyna geçirilen Merkezi Aziýa döwletleriniň we Azerbaýjan Respublikasynyň döwlet Baştutanlarynyň sekizinji konsultatiw duşuşygy sebit hyzmatdaşlygynyň geljekki ugurlaryna ara alyp maslahatlaşmak üçin möhüm meýdança boldy. Duşuşykda hormatly Prezidentimiz ykdysady hyzmatdaşlygynyň täze gurallaryny döretmegiň zerurdygyny bellap, tehnologik geçiş mezesine aýratyn üns berdi.

Döwlet Baştutanymyz öňdebaryjy daşary ýurt ýokary tehnologiýaly kompaniýalaryny Merkezi Aziýanyň we Azerbaýjanyň ýokary tehnologiýalar merkezleriniň binýadyna bilelikdäki taslamalara çekmek, munuň işin amatly hyzmatdaşlyk şertlerini döretmek baradaky

teklibi öňe sürdi. Şeýle hem Türkmenistanyň «Akylyly şäherleriň diplomatiýasy» baslangyjynyň halkara tehnologik we innovation hyzmatdaşlygy ösdürmegiň möhüm serişdesi bolup biljekdigi nygtalady. Bu baslangyjyň aýratynlygy döwletleriň tehnologik mümkinçiliklerini birleşdirmäge, ylmy işlap taýýarlamalary önümçilige ornaşdyrmaga we sanly ykdysadyýeti ösdürmäge gönükdirilmegindeidir. Şeýle hyzmatdaşlyk geljekde bilelikdäki innovation merkezleriň, ylmy-tehnologik taslamalaryň we hünärmenleri taýýarlamak maksatnamalarynyň ösdürilmegine ýol açyp biler.

Türkmenistanyň «akylly şäher» ulgamyndaky tejribesi barada aýdylanda, Arkadag şäheriniň aýratyn orný bardyr. Bu şäher Türkmenistanyň tehnologik ösüşe gönükdirilen şähergurluşyk syýasatynyň aýdyň mysallarynyň biridir. Arkadag şäheriniň tejribesini paýtagtymyzyň Aşgabatda hem ulanmak mümkinçilikleri ara alnyp maslahatlaşylýar. Hususan-da, «Aşgabat – 2045» şähergurluşyk strategiýasynyň çäklerinde sanly jemagat hojalygyny, awtomatlaşdyrylan dolandyryş we durnukly şäher infrastrukturasyyny ösdürmek meselelerine üns berilýär. Arkadag şäheriniň tejribesi halkara hyzmatdaşlykda hem peýdaly bolup biler. Merkezi Aziýa döwletleriniň we Azerbaýjanyň şäherleriniň arasynda tejribe alyşmak, bilelikdäki okuwlary geçirmek, sanly dolandyryş ulgamlaryny önüwmek we innovation çözgütleri syngandan geçirmek geljekki hyzmatdaşlygynyň möhüm ugurlaryna öwürlip biler.

Häzirkî zaman diplomatiýasy diňe bir syýasý gepleşikleri bilen çäklenmeýär. Ykdysady, ulag, energetika, ekologiýa we tehnologik hyzmatdaşlyk hem döwletara gatnaşyklaryň möhüm bölegine öwürülýär. Awazada geçirilen ýokary derejeli duşuşykda Türkmenistanyň öňe süren tehnologik hyzmatdaşlyk baradaky teklibi Merkezi Aziýa döwletleri bilen Azerbaýjanyň gatnaşyklaryna täze mazmun bermäge gönükdirilendir. Bu baslangyç durmuşa geçirilende, sebitde sanly ykdysadyýetiň ösmegine, halkara maýa goýum hyzmatdaşlygynyň giňelmegine, täze tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagyna we şäherleriň durnukly ösüşine goşant goşup biler.

Jemläp aýdanymyza, «Akylyly şäherleriň diplomatiýasy» häzirkî döwürň tehnologik mümkinçiliklerini halkara hyzmatdaşlygyny maksatlyr bilen utgaşdyrýan täzeçil çemeleşmedir. Türkmenistanyň öňe süren baslangyjy şäherleriň diňe bir ýasaýyş merkezleri däl, eýsem, döwletleriň arasynda bilim, tejribe we innovation alysmagyň möhüm köprüleri bolup biljekdigi görkezýär. Gadamy Beýik Ýulpek ýoly geçmişde halklary söwda we medeni gatnaşyklary arkaly birleşdiren bolsa, häzirkî döwürde sanly tehnologiýalar, maglumat ulgamlary we innovation şäherler döwletleriň arasynda hyzmatdaşlygynyň täze yollaryny açýar.

Öwezgeldi GURBANOW,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň uly mugallymy.

Türkmenistan halkara ulag-logistika ulgamyňň möhüm merkezi

Baslangyçy 1-nji sahypada.

Häzirkî zaman logistikasy ykdysadyýetiň dürli pudaklarynyň arasynda ygtybarly arabaglanşygy üpjün etmek bilen, halkara söwdanyň ösmegine, önümçilik kuwwatlyklarynyň artmagyna we döwletleriň ykdysady hyzmatdaşlygynyň pugtalandyrylmagyna ýardam berýär.

Merkezi Aziýanyň möhüm çatrynynda ýerleşýän ýurdumyz Aziýa bilen Ýewropanyň arasynda ulag-aragatnaşyk gatnaşyklaryny ösdürmek üçin giň mümkinçiliklere eýedir. Türkmenistanyň Hazar deňzine çykalgasynyň bolmagy bolsa deňiz, demir ýol we awtomobil ulaglaryny özara utgaşdyrýan halkara multimodal ulag geçelgelerini döretmäge şert döredýär. Bu ugurda Türkmenbashi Halkara deňiz portunyň aýratyn ähmiýeti bardyr. Portuň mümkinçilikleri Hazar deňziniň üsti bilen Azerbaýjana, Gruzija, Türkiýä we beýleki ýurtlaryň ulag ulgamlaryna cykmaga şert döredýär. Şeýle hem Türkmenistan – Gazagystan – Eýran demir ýol geçelgesi sebitara ulag hyzmatdaşlygynyň ösdürilmeginde möhüm ähmiýete eýedir. Bu demir

ýol ugry Merkezi Aziýa ýurtlarynyň Pars aýlagynyň ugruna cykmak mümkinçiliklerini giňeldýär. Türkmenistan – Owganystan – Täjigistan demir ýol taslamasy hem sebitdäki ulag arabaglanşygyny pugtalandyrmaga gönükdirilen baslangyçlaryň biridir.

Häzirkî wagtda dünýä logistikasynda sanly tehnologiýalaryň orný hem barha ýokarlanýar. Elektrom resminama dolanyşygy, ýükleriň hereketini sanly ulgam arkaly yzarlamak, gümrük amallaryny ýeňilleşdirmek we ulag akymlaryny netijeli dolandyrmak halkara ýük daşamalarynyň tizligini hem-de ygtybarlylygyny ýokarlandyryr. Şunuň bilen baglylykda, Türkmenistanyň ulag-logistika ulgamynda

sanly çözgütleriň giňden ornaşdyrylmagy ýurduň halkara bäsdeşlige ukyplylygyny has-da ýokarlandyrmak üçin möhüm mümkinçilikleri açýar.

Türkmenistanyň ulag diplomatiýasy hem halkara hyzmatdaşlygynyň möhüm ugurlarynyň biri bolup durýar. Ýurdumyz halkara guralalaryň çäklerinde ulag arabaglanşygyny ösdürmek, durnukly ulag ulgamlaryny döretmek we döwletleriň arasynda özara bähbitli hyzmatdaşlygy giňeltmek boýunça baslangyçlary öňe sürýär. Yurdumyzyň baslangyjy bilen Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasy tarapyndan ulag hyzmatdaşlygyna degişli birnäçe Kararnama kabul edildi.

Geljekde Türkmenistanyň halkara ulag-logistika ulgamyndaky oruny has-da berkitlemek üçin multimodal daşamalary ösdürmek, logistika hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmak, halkara üňhülerine laýyk gelýän infrastruktura taslamalaryny durmuşa geçirmek we hünärmenleriň taýýarlygyny kämilleşdirmek möhüm ähmiýete eýedir. Şeýle hem ulag ulgamynda ekologik taýdan arassa we energiýa tygşytlajy tehnologiýalaryny ulany-

magy durnukly ösüşiň möhüm şertleriniň biridir.

Logistika häzirkî zaman dünýä ykdysadyýetiniň hereketlendiriji güýçleriniň biridir. Türkmenistanyň geografik ýerleşşi, baý ulag mümkinçilikleri we halkara hyzmatdaşlygy ösdürmäge gönükdirilen baslangyçlary ýurdumyzyň Ýewraziýa giňişligindäki ulag-logistika ulgamynda möhüm orun eýelemegine esas döredýär. Bu mümkinçiliklerden netijeli peýdalanmak Türkmenistanyň ykdysady kuwwatynyň artmagyna, halkara söwda gatnaşyklarynyň giňelmegine we sebitde durnukly ösüşiň üpjün edilmegine uly goşant goşar. Şeýlelikde, halkara ulag geçelgeleriniň çatrynynda ýerleşýän Türkmenistan halklary we ykdysadyýetleri birleşdirýän, özara bähbitli hyzmatdaşlyga giň ýol açýan möhüm ulag-logistika merkezi hökmünde öň oruny barha pugtalandyryr.

Aýlar USSAÝEWA,

Türkmenistanyň Inžener-tehniki we ulag kommunikasiýalary institutynyň mugallymy.

EDEBIYAT

Günler ak ataşyň çoguna gyzýardy. Toprak gör ýalydy, baglarm şýedli. Gurap galan otar aýak astynda sygyrdaşýardy. Howa diňe agsamlaryna salkynlady. Şol wagt hem joşup aýkan Katuni derýasynyň kenaryna bir goja çykyar. Ol hemişe şol bir ýerde – ýary suwa batyp duran agajyň üstünde oturdy. Güne seredýärdi. Daglaryň aňyrsynda gizenýän Gün ikindi çaglary juda äpet bolup, al öwürýärdi. Goja gozganman otyrdy. Dyzyňnyň üstüne goýan guraksy elleri Güne ýanmaktan ýaňa goňralypdy. gasynlar ony has-da eymenç gözkezyärdi. Gojanyň ýüzem ygyryrdan doludy, öçgüsi gözleri bolsa çygýardy durdy. Boýny inçeldi, saçlary ap-akdy. Gök çit köýnegini astyndan kebzesi somalyp çykyr durdy.

Goja bir gün göl gowşuryp otyrka, arka tarapdan bir ses eşitdi:

– Salam, atam!
Goja baş atdy.
Eli ýuňakly çemdanly gyz onuň ýanynda oturdy.
– Dýnç aýlaýjymy?
Goja ýene-de baş atdy. Soňam:
– Dýnç aýlan – diýdi.
Emma gyz tarapa gabagynam galdyrmady.
– Sizi çeksem bormy? – diýip gyz sorady.
Goja bu söze düşünmän:
– Nädi? – diýip, sorady.
– Siziň suratyňyzy çekäýsem diýýän.
Goja biraz dymdy. Kirpiksiz gyzlyymtly gabagyny gypypdadyp Güne seretdi. Ol:
– Mende gürk-görmek galmady ahry – diýdi.
– Nämä üçin? – diýip, gyz biraz aljyrady. – Siz görmeýýä ahry, atam.

– Üstesine-de syrkaw diýsene.
Gyz gojany uzak wagt synlady. Soňra onuň guraksy goňrumtly elini ýumşaklyk aýasyna alyp synlady-da:
– Siz juda görmeýýä, atam. Bu halkykatdanam şeýle. Goja ysgysyzyň gülmüsiredi:
– Onuň ýaly bolsa çekäý.
Gyz çemdanyny açdy.
Goja aýasyny agzyna tutup üsgürdi. Ol:
– Şaherden gelensiň, şeýlemi? – diýip sorady.
– Şaherden.
– Diýmek, munuň üçin töleyändirler?
– Aslynda-ha, her wagt birhili. Oňat edip çeksem, töläler.
– Yhlas etmek gerek.
– Men elimden gelenini ederin.
Dymydyl.
Goja henizem Güne seredip otyrdy.
Gyz onuň ýüzüne keseden syn edip surat çekýärdi.

– Siz şu ýerlimi, atam?
– Şu ýerli.
– Şu ýerde hem dogdulyňyzymy?
– Şu ýerde, gyzym, şu ýerde.
– Häzir siz näçe ýaşyňyzda?
– Ýaşymmy? Segsen.
– Ohol!
– Köp – diýip, goja ylaşady, ýöne ýene-de gülmüsiredi. – A seňki?
– Ygirim! baş.
Ýene dymydyl.
– Güne seret, nähili aýajypt! – diýip, goja ýu-waşja seslendi.
– Nähili? – diýip, gyz düşünmedi.
– Uly.
– A-a... Hawa. Aslynda, bu yerler diýşen owadan.
– O suwa seret, gör nähili... o kenaryňky hem...
– Hawa, hawa.
– Göýä reňk goşulan ýaly.
– Howa – diýip, gyz beýlekli kenara seretdi-de ýene-de – Howa – diýdi.

Gün Altäýiň gersine galtaşansonň, assa-assadan alysdaky gök giňişlige siňip ugrady. Ol çuňluga siňdigiçe, daglar has aýyl-saýyl göründi. Olar ýerinden süýşýän ýalydylar. Derýa bilen dag aralykdaky jülgede al reňkli alagarnaňkylyk öçgüsilenýärdi. Daglardan agramdan ýakymly saýa ýakynlaşdy. Soňra Gün Buburhanyň ýiti örküjiniň aňyrsynda gözden ýitti. Şobada hem solgun şöheleler peýda bolup, olar mawý asmanyň ýüzünde ýelpewaç şekilini emele getirdiler. Bu pursat uzak saklanman, duýdansyz zym-zyýat boldy. Asmanyň aňry ýüzünde bolsa şapak gyzarap başlady.

– Günem batdy – diýip, goja uludan dem aldy.
Gyz kagyz sahypalaryny ýaşıge ýerleşdirýärdi. Biraz wagt göl gowşuryp oturdylar – kiçilik tolkunlaryň gysyşnamy kenara gelip urşuny synladylar. Jülga topbak-topbak goýy ümür süýşüp gelýärdi. Uzak bolmadyk ýerdäki tokaýda gijelerine uçýan haýsydyr bir gus duýdansyz zaryn jürkölledi. Oňa aňyryk kenardan uly gowur bilen seslendiriler.
– Bolýa – diýip, goja pessajýa seslendi.
Gyz bolsa alysdaky mähriban şähäre dolanyp baran mahaly kän surat etjekdigi haýklynda oýlandy. Olaryň arasynda şu gojanyň hem portretleri bardy.
Zehnilik, halkyky suratkeş dosty oňa, elbetde, ige-ner: «Ýene ygyrty bar!.. Nämä üçin? Sibirde ýowuz howa şertleriniň bardygý hemmelerle mählim halkykat. Adamlar ol ýerde kän işleýärler. A soň nämä? Nämä?»
Gyz özüniň entek göbeledigini bilýärdi. Ýöne bu gojanyň nähili agyr günleri başdan geçirendigi ha-

kynda oýlanýardy. «Onuň ellerine seret... Ýene-de ýygýrtlar! «İşlemek, işlemek, işlemek gerek...».
– Atam, siz ertirem şu ýere geljähizmi? – diýip, gyz gojadan sorady.
Ol: – Gelerin – diýip seslendi.
Gyz ýerinden turup oba yöneldi. Biraz oturan-soň goja hem gaýtamak bilen boldy.

Goja ýürte gelip öň künjünde, pejiň gapdalyndaky öýne ornaşdy. Ogulnyň işden gelerine,

GÜN, GOJA WE GYZ

Wasiliý Şukşin,

rus ýazyjysy.

bilelikde agşamlyk edinmegine garaşdy. Ogly öýe mydama ýadaw, keýpsiz gelerdi. Gelin hem hemişe bir zatdan näräzy ýaly görünýärdi. Agtyklary yetişensoň şähere girdiler. Olarsyz öý tukatlykdy. Ýüşüp agşamlyk edindiler.

Goja süýde çörek dograp berdiler. Ol stoluň garynynda otyrpy, çörek dogralan süýdi çemçeläp içdi. Çemçäni şakýrdatmazlyk üçin süýtiň galyk eline serepalylyk bilen uzadýardy. Hemmeler dymýardylar.
Soňra ýatmaga başladylar. Goja pejiň üstüne çykdy, ogly bilen gelni bolsa içki jaýa girdiler. Dymşylyk. Nämä halkda gürrüň etjek? Hemme sözler bireýýäm aýtdylan.

Ýene bir gün goja bilen gyz ikindi çaglary kenardaky ýary derýa batyp duran agaç böleginiň üstünde otyrdylar. Gyz gysyşnamçylyk bilen surat çekýärdi, goja bolsa Güne seredip gürrüň berýärdi:
– Näşükür bolar ýaly däl, biz mydama gowuy

ýasaýardy. Men agaç ussasydym, iş mydama tapylyp durýardy. Ogullarymam agaç ussalarý. Olaryň döwürsini elimden uruş aldy. Ikisi sag-salamat galdy. Olaryň biri, ýagny Stepan bilen bir ýerde ýasaýarys. Wanka bolsa şäherde – Biýskde ýasaýar. Täze jaýlaryň gurluşygunda prorab bolup işleýär. Hat ýazýar: hiç neneň däl, gowuy ýasaýarys diýýär. Bu ýere myhmançylyk gelýärdi. Agtyklarym kän, özülerim men gowuy görýärdi. Indi hemmesi

Goja:
– Haýsy? – diýip, sorady-da daga seretmegini dowam etdi.

Gyz daşy oňa uzatdy. Goja gyz tarapa öwürilmedem. Ol aýasyny daşa goýup:
– Şu daşmy? – diýip sorady-da, çalaja nazaryny aýlap, ony guraksy we бүкүлен barmaklary bilen eýlesine-beýlesine öwürdi.

– Çakmak daşy bu. Uruş ýyllary күкүрт тапыл-маса, ondan ot аlyrdylar.
Şu pursat gyzyn güwnüne güman gitti: birdenem onda goja batlyldy diýen pikir döreddi.
Gyz birkada aýtmaga söz tapmady. Gojany kesesinden synlap dymdy oturdy. Ol bolsa uzaklara – Güniň batýan ýerine seredýärdi. Yňalykly, oýa batyp seredýärdi.
Gyz birkada nämä halkda gürrüň etjegini bil-män, dymdy, garra gapdalyndan seredip durubardi. Ol bolsa Güniň ýaşýan tarapyna seredýärdi. Ol asuda we oýlanyşykly seredýärdi.

– Al... daşagazy – diýip özem gyz daşy uzatdy.
– Onuň basga görnüşleri hem bar. Tutuşlygyna ak reňkli low

DÜNYÄ TÄZELIKLERI

gysga setirlerde

► **Çalt ösüşän paýtagt.** Daşkent şäheri 2026-njy ýylyň «Global Cities Index» halkara reýtinginde 128 başgançak ýokary galyp, dünýäniň iň çalt ösüş şäherleriniň hataryna girdi we 343-nji orny eýeledi. «Boston Consulting Group» kompaniýasynyň maglumatlaryna görä, Özbegistanyň paýtagty ykdysady kategoriýada bir ýylyň dowamynda 558-nji orundan 188-nji orna çyky, işjeňligiň ösüş deppini boýunça dünýäde lider boldy hem-de «Cities to Watch» sanawyna goşuldy.

► **Kosmosa isleg artýar.** Ýewropada kosmos enjamlaryna we uçurujylara bolan islegiň 2034-nji ýyly çenli, takmynan, altý esse artmagyna garaşylýar. Bu barada Brýussel-de geçirilen «YB-niň kosmosa elýeterliligi» atly maslahatda Ýewropa Bileleşiginiň komissary Andrius Kubilius habar berip, Bileleşige «Galileo», «Kopernik» we IRIS ýaly iri maksatnamalary durmuşa geçirmek üçin jemi 62 sany kosmos uçuşyny amala aşyrmagyň zerur boljakdygyny belledi.

► **Olland saýlawlaryna gatnaşyp biler.** Fransiýanyň ozalky Prezidenti Fransua Olland üňiş gazanmaga we ikinji tapgyra geçmäge haklylygynyň bolan ýagdaýynda, 2027-nji ýylda geçiriljek Prezident saýlawlaryna gaýtadan dalaşgär bolup biljekdigi ni mälim etdi. 2012-2017-nji ýyllarda döwlet Baştutany bolan 72 ýaşly syýasatçy häzirki döwürde halkara ýagdaýlaryň çylşyrymly häsiýete eýe bolandygyny belledi.

► **Prezident Trump Masky sylagladý.** ABŞ-nyň Prezidenti Donald Trump Ilon Maska Milli ulym medalyny gowşurdy. Dabarada ol işewürni «döwürimiziň Tomas Edisony» diýip atlandyryp, oňa «örän üýtgeşik adam» diýip baha berdi. Şeýle-de bu sylag bilen tehnologiýa kompaniýalarynyň birnäçe tanyml ulbaşçylary hem sylaglandy. Mundan başga-da, Prezident Trump emeli aň adalgasynyň ýerine «naýbaşy aň» sözünü ulanmagy teklipeň beýanat ýaýratdy.

► **Auksionda täze rekord.** Winsent Wan Goguň 50 ýyl bäri görkezilmedik «Gülleýän kaştan» suraty noýabr aýynda Nýu-Yorkda auksiona çykarlyp, «Sotheby's» ögi bu eser üçin 180 million amerikan dollary baha kesýär, bu bolsa suratkeşiň eseri üçin täze rekord bolar. Şeýle hem şol söwdada Pol Sezannyň 120 million dollara bahalandyrylýan «Arlekin» suraty hem hödürleň. Şeýle seýrek eserler ozal belli Blakýe-Arrieta maşgalasynyň kolleksiyasyna degişli bolupdy.

► **«GPT-6.1 Astra» yza çekildi.** «OpenAI» howpsuzlyk meseleleri sebäpli täze «GPT-6.1 Astra» modelini çykmakdan üzü öwürdi. Synaglar wagtynda bu emeli aňnyň adamyň rugsady bolmazdan, daşky gurallara we hyzmatlara ýüz tutup bilýändigini mälim boldy. Kompaniýa bu modeli halka hödürlemeýden, onuň esasy tehnologiýalaryny indiki nesil ulgamlaryny döretmekde ulanmagy meýilleşdirýär.

► **Gülkünç tebigat suratlary.** «Nikon Comedy Wildlife Awards 2026» fotosurat bäsleşiginiň guramaçylary ýabany tebigatyň iň gülkünç pursatlaryny görkezýän finalçylary ugulan etdi. Bu ýyl ýaragşyň deslapky tapgyryna haýwanlaryň adaty bolmadyk we ýylgyrmaga mejbur edýän 43 sany suraty saýlandy. 2015-nji ýylda esaslanylyan bäsleşik diňe bir gülkünç pursatlary görkezmän, eýsem, tebigaty goramagyň möhümdigine ünsi çekýär.

TARYHDA ŞU GÜN

1923-nji ýylyň 16-njy oktyabrynda iňlis sagat ussasy Jon Harwud Şweýsariýada özi tow alýan (awtomatiki) goşar sagadynyň patentini aldy. Bu oýlap tapyş sagat senagatynda uly öneginiň boldy. Täze mehanizm eliň adaty hereketinden energiýa alyp, sagady el bilen tow bermek zerurlygyny aradan aýyrdy we korpusy tozandan hem-de cygandan gorady. Jon Harwuduň bu oýlap tapyşy häzirki zaman awtomatiki sagatlarynyň düýp esasyyny goýdy.

Nobel hepdeligi öz işini jemledi

► Şweýsariýanyň Korollyk ylymlar akademiýasy tarapyndan her ýyl geçirilýän Nobel hepdeligi öz işini tamamlady. Geçen hepdeden bäri jemi 6 ugur boýunça ýeňijiler mälim edilip, ykdysadyýet we parahatçylyk ugurlary boýunça hem baýragyň eýeleri ygylan edildi.

9-njy oktyabrda Norwegiýanyň Nobel komiteti parahatçylygy hem-de halkara hukuky berkitmek boýunça eden uly tagallalary, şeýle hem kanunyň hökmürowanlygyny ýörelgesini yzygiderli gorandygy üçin günorta afrikaly belli hukukçy we hukuk gorajy Nawanet-hem Nawu Pilleýi 2026-njy ýylyň parahatçylyk boýunça Nobel baýragyna mynasyp gördi. Nobel komitetiniň bellemesine görä, ol öz zähmet ýolunyň dowamynda halkara hukuk ýörelgesini berkitmek hem-de adam hukuklaryny goramak ugrundaky yzygiderli çykyş edip, parahatçylygynyň we adalatnyň dabalnamagyna uly goşant goşdy.

1941-nji ýylda Durbanda hindi tamilleriniň maşgalasynda dünýä inen Nawu

çekdi. Häzirki wagtda ol BMG-niň Halkara kazyýetiniň çäklerinde sebitdäki halkara hukuk kadalarynyň berjaý edilşini öwrenýän derňew işlerine işjeň gatnaşýar.

12-nji oktyabrda bolsa Şweýsariýanyň Döwlet banky tarapyndan Alfred Nobelniň hatyrasyna döredilen ykdysadyýet boýunça baýraga amerikalý almylar Robert Ernest Holl we Maýkl Wudford mynasyp boldy. Olara bu abraýly baý-

rak «makroykdysady durmuklaşdyrmanyň mikroykdysady esaslary» baradaky möhüm ylmy işleri üçin berildi. Almylar öz barlaglarynda ykdysadyýetdäki ýagdaýlary seljermekde diňe bir umumy statistik görkezijilere dayanmagyň ýeterlik däldigini, eýsem, aýry-ayry öý hojalyklarynyň we hususy kärhanalaryň kabul edýän çözgütlerini öwrenmegiň wajpdygyny subut etdiler.

Şunlukda, fizika, himiýa, fiziologiýa ýa-da lukmançylyk, edebiýat, parahatçylyk we ykdysadyýet ugurlary boýunça ýeňijileriň hemmesi belli boldy. Şu ýylky pul baýragynyň möçberi 12 million swed kronyňa (takmynan 1,2 million dollar) deňdir. Däp bolşy ýaly, halkara Nobel baýraklarynyň gowşurylyş dabarasy Alfred Nobelniň aradan çykan gününe gabatlanyp, 10-njy dekabrdan geçirilýär. Parahatçylyk baýragy Norwegiýanyň paýtagty Osloda, beýleki baýraklar bolsa Şweýsariýanyň paýtagty Stokgolm şäherinde dabaraýagdaýy gowşurylar.

AfD partiýasy öňdeligi eýeleýär

► Soňky geçirilen jemgyýetçilik pikirlerini öwreniş barlaglarynyň netijelerine görä, «Germaniýa üçin alternatiwa» (AfD) partiýasy Germaniýa Federatiw Respublikasynda syýasy güýçleriň reýtinginde öňdeligi saklaýar.

INSA sosiologik institutynyň «Bildam Sonntag» gazetiniň sargydy boýunça 5-9-njy oktyabr aralygynda 1 müň 207 adamyň arasynda geçiren pikir soralyşygynyň netijelerine görä, germaniýaly saýlawçylaryň 30 göterimi «Germaniýa üçin alternatiwa» partiýasyna öz goldawyny bildirdi. Şunda nesgiriň habar berşi ýaly, agzalan syýasy güýç Hristian-de-

mokratik we Hristian-sosial bileleşikleriniň (HDB/HSB) konserwatiw bileleşiginden 11% öňe geçdi.

Pikir soralyşygyň netijelerine görä, HDB/HSB blogyny pikir soralyşyga gatnaşanlaryň diňe 19 göterimi goldamaga taýýardygyny bildirdi. Şunda «Ýaşyýlar» partiýasy 14% bilen üçünji orny eýeleýär. Germaniýanyň Sosial-demokratik partiýasy (GSDP) 13%, Çepçi partiýa bolsa 10% ses toplady. Öz gezeginde, Erkin demokratik partiýa (ErDP) hem-de BSW partiýasy parlamente geçmek üçin zerur bolan baş göterimlik çägi aşyp bilmedi.

Şeýlelikde, HDB/HSB bileleşiginden hem-de GSDP-den ybarat bolan koalisiýa jemi 32% ses toplayar, bu bolsa hökümeti düzmek üçin gerek bolan sesden ep-esli azdyr. INSA institutynyň ýolbaşçysy Herman Binkertiň bellemesine görä, Bundestagda köpçüligi emele getirmek üçin sesleriň 43 göteriminden sähelçe köp bölegi ýeterlikdir. Şunda iň ynamly köpçüligi «Germaniýa üçin alternatiwa» we HDB/HSB syýasy bileleşigi alyp biljekdigi (49%), emma konserwatorlar tarapyndan şeýle hyzmatdaşlygynyň mümkinçiligi dolý aradan aýryldy.

Amsterdamda emeli aň sammiti

► Niderlandlaryň paýtagty Amsterdam şäherinde geçirilen Bütindünýä emeli aň sammitinde (World AI Summit) Hytaý Halk Respublikasynyň kompaniýalary emeli aň we robottehnikaşy ulgamyndaky iň täze, öňdebaryjy işläp taýýarlamalaryny görkezdiler. Halkara forumyň barşynda hytaýly döredijileriň dünýä tehnologiýalaryna ýetirýän uly täsiri we bu ugurdaky ornunyň çalt depginler bilen artýandygy aýratyn bellemildi, şeýle hem geljek ýylda bu sammitiň aýratyn görnüşini Hytaýda guramak baradaky başlangyç ara alnyp maslahatlaşyldy.

Bu abraýly halkara forumy emeli aňnyň howpsuzlygy, iň täze algoritmleriň işlenip düzülmegi, emeli aň agentleri hem-de bu tehnologiýalaryň global işewürlükde amaly taýdan netijeli ornaşdyrylmagy ýaly möhüm meselelere bagyşlandy. Dünýäniň innovation bäsleşiginde Hytaýyň tutýan ornuna ýokary baha beren «Nvidia» kompaniýasynyň wekilli Saýmon Si sammitiň çäginde çykyş edip, «DeepSeek», «Moonshot» we «Alibaba» ýaly hytaýly döredijileriň algoritmleri ösdürmekde gazanan uly üstünlikle-

rini aýratyn nygtdy.

Sammitiň esasy sergi ekspонатlarynyň hatarynda «Unitree Robotics» kompaniýasynyň adam şekilli (gumanoid) we ýokary tehnologiýa dört aýakly robotlary bolup, olar özläriniň intellektual hem-de fiziki mümkinçiliklerini myhmanlara we bilermenlere giňden tanyşdyrdylar. Hytaýyň emeli aň pudagynyň dünýäde giňden ýaýramagy netjesinde, «World AI Summit»-niň guramaçylary hyzmatdaşlygy täze şertlerde dowam etmek üçin «Shanghai International Exhibition Group» guramasynyň wekillerini çagyrdylar. Bu guramanyň prezidenti Syuy Szýanyň habar bermegine görä, taraplar geljekde halkara sammitde has köp hytaý kompaniýalaryny we resmi wekilliýetlerini çekmegi we Hytaýda ýörite çäre guramagy meýilleşdirýärler.

Maglumatlara görä, Hytaýyň robottehnikaşy, algoritmler we emeli aň ulgamlaryny yzygiderli ösdürmegi ýurduň öňdebaryjy kompaniýalarynyň halkara tehnologiýa meýdançalaryndaky ornuny düýpli berkidýär hem-de bu ugurda halkara hyzmatdaşlyk mümkinçiliklerini has-da giňeldýär.

DÜNYÄ HABARLARY

Ýulle Madize kasam kabul etdi

► 12-nji oktyabrda Estoniýanyň täze saýlanan Prezidenti Ýulle Madize paýtagt Tallin şäherinde ýerleşýän Parlamentin (Riigikogu) binasynda kasam kabul edip, Alar Karisniň ornuna döwlet Baştutany wezipesine girdi. Şeýlelik-

de, 51 ýaşly Ýulle Madize Estoniýanyň garaşsyzlygy gaýtadan dikeldilenden bäri altynjy Prezidenti we bu ýokary wezipäni eýelän ikinji zenan boldy. Ol mundan ozal Prezidentiň hukuk geňeşçisi we 2015-nji ýyldan bäri Adalat kansleri wezipesinde zähmet çekipdi.

Täze döwlet Baştutany 2-nji sentýabrda geçirilen saýlawlarda 101 orunlyk parlamentde 71 deputatyň goldawyna eýe bolup, Pre-

zidentlige saýlandy. Estoniýanyň Konstitusiyasyna laýyklykda, dalaşgär ýurduň Ýokary kanun çykaryjy edarasynyň deputatlarynyň azyndan üçden iki böleginiň, ýagny 68-den az bolmadyk sesini toplamalydyr.

Kasam kabul ediş dabarasynda eden çykyşynda Ýulle Madize Estoniýanyň her bir ýaşajylygynyň öz zähmeti, döredijiligi we kimdigi üçin gadylanýandygyny duýmalydygyny, şeýle hem gyzlyklanmalaryna, garaýyşlaryna we diline garamazdan, özüni ýurt bilen bir bitewi ýaly duýmalydygyny belledi. Şeýle hem ol ýurduň milli özboluşlylygyny saklamagyň we ösüşini dowam etdirmegiň özara ynanyň, geljege bolan umydyň we baturlygynyň esasynda mümkinligini nygtdy.

Täze Prezident ilaty parahatçylygy saklamaga, milli goranyşy pugtalandyrmaga, Baltika, Demirgazyk Ýewropa ýurtlaryna we Polşa bilen hyzmatdaşlygy çuňlaşdyrmaga çagyrdy. Ol oňlanyşykly çözgütleri kabul etmegiň wajpdygyny belläp, geljegiň adamlaryň öz döredijilikli zähmetine baglydygyny hem-de öňde durýan mümkinçiliklerden paýhasly peýdalanmalydygyny aýratyn nygtdy.

Ispaniýada möhletinden öňki saýlawlar

► Ispaniýanyň Premýer-ministri Pedro Sançes ýurtda ýaşajylygyň ýaly ulgamyň kämilleşdirmek we ilatyň durmuş şertlerini has-da gowulandyrmak boýunça hökümet tarapyndan öňe sürilen täze başlangyçlaryň parlamentde giňişleýin maslahatlaşmalardan soň bir tarapdan goldaw tapmadygyny nazara alyp, möhletinden öň parlament saýlawlaryny geçirmek barada möhüm karara gelendigini mälim etdi. Şoňa görä-de, nobatdaky saýlawlaryň 2027-nji ýylda geçirilmegi göz önünde tutulan hem bolsa, täze parlament saýlawlary 29-njy noýabra bellemildi.

Soňky döwürlerde Ispaniýanyň dürli şäherlerinde ýaşajylygyň ýaly we durmuş-ýaşajylygyň meseleleri boýunça ýerli ýaşajylylaryň gatnaşmagynda pikir alyşmalar geçirildi. Şol bir wagtyň özünde, parlamentdäki syýasy partiýalar hökümet tarapyndan hödürlenen resminamalaryň käbir ugurlary barada öz garaýyşlaryny we tekliplerini orta atyp, olar boýunça giňişleýin maslahatlaşmalar geçirildiler.

Hökümet tarapyndan hödürlenen çäreleriň parlamentde dessine makullanmazlygy syýasy giňişlikde

dürli garaýyşlaryň ýüze çykmagyna we tazeçe çemeleşmeleriň gözlenilmegine sebäp boldy. Synçylar 2018-nji ýyldan bäri Ispaniýanyň Premýer-ministri wezipesini eýeläp gelýän 54 ýaşly Pedro Sançesiň

ýüze çykan ýagdaýlary demokratik ýörelgelere we halkyň bähbitlerine laýyklykda çözmek, şeýle hem jemgyýetçilik pikirini we garaýyşlaryny nazara almak maksady bilen möhletinden öň saýlawlary geçirmegi makul bilendigini belleyärler.

Strategik energetika ylalaşygy

► ABŞ-nyň Prezidenti Donald Trump Koreýa Respublikasynyň ABŞ-daky iri energetika taslamalaryna 200 milliard dollara çenli maýa goýmagy meýilleşdirýändigini we munuň Amerikanyň taryhynda energetika infrastrukturasy-na gönükdirilen iň iri maýa goýumlaryň biri boljakdygyny mälim etdi.

Ak Tamda bu maýa goýum meýilnamasyny ygylan eden ABŞ-nyň lideri Tehas ştatynda kuwwatly 6 gigawat bolan dünýäniň iň uly gaz elektrik stansiýasynyň, sekiz sany täze iri atom elektrik stansiýasynyň hem-de Alýaskada suwuklandyrylan tebigy gaz (STG) daşamak üçin kuwwatly her gün-de, takmynan, 4 milliard kub fut bolan turbageçirijiniň guruljakdygyny aýtdy.

Prezident Trump bu maýa goýum

bukjasyňyň ABŞ-nyň energetika üpjünçilik zynjyryny berkitmäge, ýurduň bu ugurda dünýäde öňdebaryjy onurlary eýelemegine hem-de Koreýa Respublikasy we bütin Ýuwaş umman sebitindäki

ki hyzmatdaşlar bilen gatnaşyklary pugtalandyrmaga hyzmat etjekdigini belledi. Şeýle hem ol Tehasdaky gaz stansiýasynyň dünýäde iň ulularynyň biri boljakdygyny, ABŞ-nyň atom energiýasyny öndürji esasy ýurt hökmündäki ornuny berkitjekdigini nygtdy.

Keti Zahariýa metbugat kätibi boldy

► Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň Prezidenti Donald Trump Ak Tamyň täze metbugat kätibi wezipesine Ket Zahariýanyň bellemilendigini mälim etdi. Ol awgust aýynda wezipesinden çäkilen Kerolaýn Lewitiň ornuny eýelär.

ABŞ-nyň döwlet Baştutany bu karar barada

özünüň «Truth Social» jemgyýetçilik torundaky sahypasynda habar berip, Ket Zahariýanyň ynamly we ukyply hünärmen hökmünde özüni görkezendigini hem-de döwlet edaralary we köpçülikleýin habar beriş serişdeleri bilen netijeli işleşjekdigine ynanýandygyny belledi.

Hukukçy hünäri bolan 41 ýaşly Ket Zahariýa Pepperdaýn uniwersitetini tamamlady. Ol mundan öň «Trump Media & Technology Group» kompaniýasynda kommunikasiýalar boýunça uly geňeşçi bolup işleýärdi. Şeýle hem ol Içeri howpsuzlyk ministrliğinde zähmet çekdi we

köp sanly konserwatiw köpçülikleýin habar beriş serişdelerinde, şol sanda «Fox News» we «Newsmax» teleaýgurlarynda synçy hökmünde çykyş etdi. Zahariýa saýlawdan öňki çäreleri guramada hem-de syýasy taslamalarda işjeň zähmet çekip gelýär.

Awgust aýynda maşgala ýagdaýlary sebäpli wezipesinden çäkilen Kerolaýn Lewitiň ornuna täze metbugat kätibini bellemek zerurlygy ýüze çykdy. Ket Zahariýa eýeleýän wezipesinde ýurduň bähbitlerine gulluk etmäge hem-de hökümetiň gazanan uly üstünlikle-

rini halka ütmäge taýýardygyny belledi.

Keti Zahariýanyň bu wezipä bellemilmegi ABŞ-da geçiriljek aralyk saýlawlarynyň öň ýanynda Ak Tamyň köpçülikleýin habar beriş serişdeleri we jemgyýetçilik bilen amala aşyrylan maglumat alyş-çalşygyny täze tapgyrda berkitmäge hem-de döwlet syýasatynyň halka birsydyrgyn we netijeli üterilmegini üpjün etmäge gönükdirilendir.

SAMARKANTDA ÇAGALAR SAMMITI BOLAR

► Özbegistanyň Samarkant şäherinde şu ýylyň 21-22-nji oktyabrynda çagalaryň abadançylygyna we geljeginde bagyşlanan Bütindünýä sammiti bolar. «Çagalaryň abadançylygyna maýa goýumlary: geljekki nesiller üçin durmukly we adyl ösüşe tarap» diýen at bilen geçiriljek bu abraýly forum dünýäniň ýüzden gowrak döwletinden wekilleri bir ýere jemläär. Halkara derejesinde geçirilýän bu

duşyşyga syýasy liderler, ministrlar, halkara guramalaryň hem-de durmuş üpjünçilik, saglygy gorajylygy we bilim ulgamlarynyň hünärmenleri gatnaşarlar. Sammit ýaş nesliň saglygy, bilimi, durmuş taýdan goralmagy we hemmetaraplaýyn ösüşi bilen bagly meseleleri toplumlaýyn ara alyp maslahatlaşmak üçin giň gerimli meýdança bolar.

Çäräniň esasy aýratynlyklarynyň biri, oňa çagalaryň we ýetginjekleriň hem

gatnaşyp, öz garaýyşlaryny beýan edip biljekdigidir. Resmi açylyş dabarasynda, panel mejlislerinden we tematik duşuşyklardan ybarat boljak bu giň gerimli forumyň çäginde çagalalar onkologiýasy boýunça II Halkara kongresi hem guralar. Bu ýerde hünärmenler çagalalar onkologiýasy boýunça tejربه alşarlar, keselleri ir ýüze çykarmagyň hem-de berjemeğiň häzirki zaman usullaryny ara alyp maslahatlaşarlar.

DÜNYÄDE BALYGYŇ IŇ KÖP IÝILÝÄN GÖRNÜŞLERI

Howanyň salkynlamagy bilen balyga bolan isleg has-da ýokarlanýar. Köpler deňiz kenarlaryna, derýanyň we kölleriniň ýakalaryna balyk tutmaga gidýän bolsalar, restoranlara baryp balyk iýýänler hem bar. Maglumatlara görä, her ýyl dünýäde 90 million tonnadan gowrak balyk tutulyp, şonuň 79 million tonnadan gowragy deňizde, 11 million tonnasy súýji suwda (derýa, köller) ýaşayan balyklardyr. Balyk önümçiliginde Hytaý, Indoneziýa, Hindistan, Wýetnam, Peru, Russiýa, ABŞ, Norwegiýa we Filippinler öňdeligi eýeleýär. Dünýäde iň köp balyk iýýän ýurtlaryň ilkinji onlugyna Hytaý, Hindistan, Indoneziýa, ABŞ, Ýaponiýa, Islandiýa, Maldiw adalary, Kiribati, Portugaliýa we Koreýa Respublikasy girýär. Gazetimiziň şu sanynda dünýäde iň köp iýilýän balyk görnüşleri baradaky gyzykly maglumatlary dykgatyňyza ýetirýäris.

● **TUNES.** Deňizde iň köp duş gelýän balyk görnüşleriniň biri bolan tunes sygryň etine meňzeş gyzyly myşsaly eti bilen tapawutlanýar. «Skumbriýa» balyklar maşgalasyna degişli bolan tunesler 5 uruga bölünýän 15 görnüşli ös içine alýar. Tunesleriň iň kiçi görnüşli çyzykly tunes bolup, agramy 10 kilograma, uzynlygy 40-80 santimetre ýetýär. Iň uly görnüşli bolan Atlantik gök ýüzgüçli tunesiň agramy bolsa 800 kilograma, uzynlygy 4 metre çenli ýetýär.

Tunes balygynyň owunjak teňňeli derisi örän ýalpyldawuk we ýylmanak bolýar. Oraga meňzeş ýüzgüçleri we ýiti agyz gurluşy bolan ýylmanak balygynyň orta bilinden guýrugyna çenli aralykda byçga meňzeş ýiti ösüntigileri bolýar. Uly tunes balyklary sagatda 75 kilometr tizlik bilen ýüzüp bilýär. Atlantik, Ýuwaş we Hindi ummanlarynda süri bolup ýaşayan tunes balyklary iýmít tapmak üçin uzak aralyklara gidýärler. Leňňeç şekilliler, bognaýaklylar we ownuk balyklar bilen iýmittenýän bu balyklar bir gezekde 10 milliona çenli işbil taşlaýlarlar.

Gije-gündiz hereketde bolýan tuneslerde yüzüz haltasynyň ýokdugy sebäpli, kadaly dem alşy üpjün etmek üçin mydama agzyny açyp ýüzýärler. Tebigy şertlerde 40 ýyla çenli ýaşayan bu balygynyň örän ýumşak hem ýagly eti steýk, suşi we közde bişirilýän tagamlary taýýarlamakda amatly hasaplanýar.

● **LOSOS.** Gyzylymtyl-gül-gün eti bilen tapawutlanýan losos balygy iň geçginli balyklaryň biridir. Lososlar maşgalasyna Atlantik lososy, Gara deňiz lososy, Hazar lososy, koho, nerka, keta, forel, muksun ýaly 50-den gowrak görnüş girýär. Ýuwaş ummada ýaşayan çinuk bularyň iň ulusy bolup, uzynlygy 1,5 metre, agramy 45-57 kilograma çenli ýetýär. Lososlaryň iň kiçisi pink (gorbuz) bolup, uzynlygy 40-50 santimetre, agramy 2,2 kilograma ýetýär. Atlantik lososy «ökde marafoňçylar» bolup, 50 günüň dowamynda 2500 kilometr ýol geçip bilýärler.

Lososlar ummanlarda ýaşayandygyna garamazdan, derýalara işbil taşlamaga baryýar.

lar. Bu balyklar suwuň akymyna garşy ýüzmek ýa-da pes şaglawuklardan aşmak üçin 2 metre çenli beýkligi bökiüp bilýärler. Kábir kinofilme ýa-da fotosuratda şaglawukdan bökiüp, suwuň garşysyna ýüzmek isleýän losos balygyny aýyrynýan awlaýan pursadyny gören bolsaňyz gerek.

Halk arasynda «gyzyly balyk» ady bilen tanalýan bu balyk Omega 3 ýag kislotasyna örän baý bolup, adam bedenine zerur bolan A, B12, D, E witaminleri we peýdaly maddalary özünde saklaýar. Lososlar derisinde astaksantini (gyzylymtyl-gül-gün antioksidant) saklaýan ownuk deňiz jandarlaryny köp iýýärler. Bu bolsa etiniň gyzylyt reňkine döwürlemegine getirýär. Losos balygyndan suşi, kakadylan we duzlanan iýmítler hem-de burgerler taýýarlanylýar. «Gyzyly balygyň» önümçiliginde Norwegiýa, Çili, Beýik Britaniýa, Kanada we Farer adalary öňdeligi eýeleýär.

● **TILÝAPII.** Suw hojalygynda (akwakultura) iň peýdaly balyk görnüşleriniň biri bolan tilýapii çalt ulalýandygy we dürli şertlere aňsat uýgunlaşýandygy bilen tapawutlanýar. Arkasy we guýrugy uzyn ýüzgüçli, súýji suwda ýaşayan bu balyk sazanyň pökgi görnüşine meňzeýär. Tilýapii Günorta Amerikada, Günorta-Gündogar Aziýada has köp duş gelýär. Başgaça «suw towugy» diýlip atlandyrylýan bu balyk akabanyň ýa-da köliň içindäki ösümlikler (suwoty, gamyş, çäýir) bilen iýmittenýär. Artykmaç iýmít talap etmeýän tilýapiiniň 3 topara bölünýän 112 görnüşli bar. Täsin tarapy bu balyklar köpeliş möwsümünde neslini ýyrtýýlardan goramak üçin suwa taşlan işbillerini agzyna göterýärler. Tebigatda 3-5 ýyl, emeli gurşawda 6-10 aýa çenli ýaşayan bu balyklar ömrüniň gysgalygy sebäpli dioksin we simap ýaly zyýanly maddalary özünde has köp ýygnaýlarlar.

Ata Watany Nil derýasy hasaplanýan bu balyk has köp mukdarda Omega 3 ýag kislotasyny saklaýar. Peýdaly iýmít iýmít çeşmesi hasaplanýan tilýapiiniň ýumşak ak etinden dürli tagamlar taýýarlanylýar. Balygyny beloga baý ýagsyz eti gök önümler bilen bişirilende has-da tagamly bolýar. Tilýapii önümçiliginiň 50 göterimden gowragy Hytaýa degişli bolup, Indoneziýa, Müsür, Braziliýa, Tailand, Kolumbiýa, Gana, Keniýa we Uganda ýaly yurtlarda hem bu balyga uly üns berilýär. Tilýapii dünýäde emeli gurşawda ösdürilip ýetişdirilýän balyk görnüşleriniň arasynda karp balygyndan soň ikinji orunda durýar.

● **ALÝASKA MINTAÝY.** Ýuwaş ummanyň demirgazygyndaky sowuk suwda ýaşayan orta ululykdaky deňiz balyklarynyň biri hem Alýaska mintayıdyr. Ýokarsynda üç, gamynyň aş-

gynda iki ýüzgüji bolan inçeden uzyn balygyny derisinde gara tegmilleri bar. Treska balyklar maşgalasyna degişli bolan owadan balyk deňiziň 200-300 metr çuňlugynda ýaşayar. 2-9°C sowuga çydamly bu balyk tebigy şertlerde awlanýar. Emeli gurşawda ösdürilip ýetişdirilmeýän Alýaska mintayynyň göwresiniň uzynlygy 91 santimetre, agramy 5 kilograma ýetýär. 15-16 ýyla çenli ýaşayan sowuk suw balygynyň egindegi kiçik murtjagazy hem bar.

Alýaska mintayı hem beýleki ýyrtýjy balyklar ýaly ownuk-uşak deňiz jandarlary, içinka, leňňeç şekilliler bilen iýmittenýär. Alýaska aýlagynda, Monterey aýlagynda, Ýapon deňzinde, Bering deňzinde duş gelýän ýagsyz balygy awlamak möwsümi dekabryň aýyndan mart aýyna çenli dowam edýär. «Ýagsyz balyk» diýlip atlandyrylýan Alýaska mintayı ýumşak hem örän tagamly ak eti bilen tapawutlanýar. Demirgazyk balygyndan sendwiç, doňdurylan balyk fileti, çipsler taýýarlanylýar.

● **SARDINA.** Deňizde iň köp duş gelýän ownuk balyklaryň biri bolan sardina halanýan balyklaryň biridir. Seld balyklar maşgalasyna degişli üç sany urugy öz içine alyan sardinanyň ady Ortaýer deňizindäki Sardiniýa adasynyň adyndan gelip çykýar. Köpçülikleýin göçüşleri bilen tanalýan sardinalar maý aýyndan iýul aýyna çenli aralykda uly topar (5 milliarda çenli sardina) bolup, Günorta Afrikanyň gündogar kenarýakasynyň demirgazyga tarap ýüzýärler. Kiçik ýüzgüçli deňiz balygynyň göwresiniň uzynlygy 15-30 santimetre, agramy 130 grama ýetýär.

Süri bolup ýaşayan sardinalar külke balyk, duza ýatrylan balyk we konserwirlenen balyk önümçiligine has köp ulanylýar. Iýmítlik kuwwaty ýokary bolan bu balykda saglyk üçin peýdaly witaminleriň we maddalaryň köp bölegi saklanýar. Sardinalar Portugaliýanyň medeniýetinde we aşhanasynyň döwürüm orny eýeleýär. Ownuk ýagly balykdan buglamak, gowurmak ýa-da köze daglamak arkaly dürli naharlary taýýarlap bolýar. Ýumşak we süýjümtlik tagamy bolan sardina diňe adamyň däl, eýsem, deňiz jandarlarynyň hem esasy iýmít çeşmesi bolup hyzmat edýär.

● **KARP BALYKLARY.** Köplük sanda ulanylýan karp balyklar maşgalasyna köp sanly súýji suw balyklary girýär. Ýewraziýa ýklymyna mahsus karp balyklary iýmít we bezeg maksady bilen awlanýar. Suwoty, gamyş ýaly ösümlikler bilen iýmittenýän bu balyklar Afrikanyň, Awstraliýanyň we ABŞ-nyň köp böleginde ekoulgama zyýan beriji balyklar hasaplanýar. Aziýada akabalary haşal otlardan arassalamak maksady bilen goýberilýän karp balyklary her gün ortaça 0,5-10 kilograma çenli aralykda ot iýýärler. 166 uruga bölünýän karplar maşgalasy ak amur, gara amur, sazan, karas, tolstolobik, pýostr, rohu, katiýa, altyn balyk, leş, usaç ýaly 1780 görnüşli ös içine alýar.

Karp balyklarynyň agzynyň aşagynda iki sany kiçik murtly bolýar. Ýokarky dodagy has öňe çykyp duran bu balyklar iki şahaly guýrugy bilen tapawutlanýar. Suwuň düýbünde iýmittenmeýän bu balyklar howanyň üsmülik wagty kenardan kellesini çykaryp, «otlamaga başlaýarlar». Karplar diňe ot däl, gurçuk, ownuk möjekler bilen hem iýmittenýärler. Adama howpsuz bu balyklaryň gys aýlarynda akabanyň ýyly suwly, ýumşak palçykly çuň ýerlerine tarap ýüzüp gidýärler.

Karp balyklarynyň iň çydamlysy adaty sazan bolup, 60 ýyldan gowrak ýaşayar. Kislorodnyň pes ýerinde – hapa suwda, buzun astynda birnäçe aýlap ýaşamaga uklypy sazanyň agramy 35-40 kilogramdan geçýär. Dişleri bilen eşişip bilýän sarymtyl-gyzylyt balyklar bokurdagyndaky dişleri bilen gaty iýmítleri hem döwür bilýärler. 1 milliondan gowrak işbil taşlaýan bu balyklar çalt köpeliýär. Ýaponiýada we dünýäniň dürli künjeklerinde sazanyň reňkli görnüşleri – koi (kohaku) atly balyklar ösdürilip ýetişdirilýär.

Ak amur, gara amur, pýostr, sazan karplaryň iň köp iýilýän görnüşleri bolup, etiniň tagamlylygy we şirelligi bilen tapawutlanýar. Uzak ýola äkitmekde amatly bolan bu balyklardan gowurmak we buglamak arkaly dürli tagamlary taýýarlap bolýar.

● **LAKGA.** Dünýäde iň uly ýyrtýjy balyklaryň üçünjisi hasaplanýan lakga gylçyksyz ýagly eti bilen tapawutlanýar. Mekong lakgasy teňňesiz súýji suw balygynyň iň uly görnüşli bolup, uzynlygy 3 metre, agramy 350 kilograma çenli ýetýär. Käte bu balygynyň uzynlygy 5-6 metre, agramy 500-700 kilograma çenli ýetýär. Wels lakgasy lakga balyklar maşgalasynyň dünýäde iň köp ýaýran görnüşli bolup, ululygy boýunça Mekong lakgasynyň soň ikinji orunda durýar. Ymy taýdan dolulygyna öwrenilmedik lakganyň birnäçe asyr ýaşap bilýändigini belenilýär. Ortaça 6-15 ýyl ýaşayan bu balygynyň derisiniň reňki garamtyl-goňur bolup, agymtyl-sary görnüşleri hem duş gelýär. Adatça, lakganyň reňki ýaşayan ýerine görä üýtgeýär. Garny bilen palçyga sükenip ýüzýän bu balyk suwuň düýbünde gezmege bilýär.

Lakganyň iň esasy aýratynlygy öz ululygynyň gowrak ýuwdup bilmeğidir. 5 ýylda ýetişýän teňňesiz balyk súýji suw jandarlary, leňňeç şekilliler, mör-möjekler, şeýle hem suw guşlary we kiçi öý jandarlary bilen hem iýmittenýär.

Gjesine has işjeň bolýan bu balyklaryň gündizine suwuň çuň ýerinde, suwuň düýbüne çümen agaçlaryň arasynda ýatyp dynç alýarlar. Suw döňmaznyndan öň lakgalar 5-10 sany kiçi topar bolup, ýumşak palçykly çukurlara ýygnaýýarlar we gys gutaryança şol ýerde ýatýarlar. Lakganyň duýgy agzalary örän ösen bolup, bedeninde 100 müňden gowrak duýujy reseptorlar ýerleşýär. Bu balyk suwuň tagamyny deri örtügi arkaly duýýar. Iki sany uzyn murtly bolan gara balyk iýmek isleýän awunyň ysyny birnäçe kilometr uzaklykdan alyp bilýär.

Akymyň garşysyna ýüzýän lakgalar emeli howdanlarda we köllerde hem ösdürilip ýetşirilýär. Murtly balyk köp ýurtda akwariumlarda hem saklanýar. Ýewropanyň kábir sebitinde lakgalaryň ýaşayan derýasyna ýa-da köllüne girmek gadagan edilýär.

Lakga balygynyň az kaloriýaly eti çagalara, garrylara, horlanmak isleýänler we súýji keseli bolan adamlar üçin peýdaly hasaplanýar. Lakganyň guýruk bölegi iň tagamly ýeri bolup, balyk çorbasy üçin amatlydyr. Duzlanyp, tüssä kakadylan lakga hem köpleriň iň halaýan tagamlarynyň biridir.

90 sekuntlyk uçuş

Sonky ýyllarda howa gatnawlaryna bolan isleg barha ýokarlanýar. Diňe ýurtlaryň däl, eýsem, şäherleriň we ýakyn ýerleriň arasynda amala aşyrylýan howa gatnawlary ýolagçylary gysga wagtyň içinde barmaly menziline getirýär. Dünýäde iň uzak aralyga uçuş Singapur – Nyu-Ýork howa gatnawy bolup, bu aralygy geçmek üçin 18 sagat 40 minut gerek bolýar. Eýsem, siz dünýäde iň gysga aralyga uçuş barada bilýärsiňizmi?!

Dünýäde iň gysga aralyga uçuş baryýogy 90 sekunt (1,5 minut) dowam edýär. Şotlandiýanyň demirgazygyndaky Orkney arhipelagynda amala aşyrylýan howa gatnawy Westreý bilen Papa-Westreý adalarynyň ýaşajylaryna hyzmat edýär. Ginnesiň rekordlar kitabynyň dünýäde iň gysga aralyga uçuş hökmünde hasaba alnan Westreý – Papa-Westreý ugry 2,7 kilometr (1,7 mil) aralykda bolup geçýär. Iki adanyň arasyndaky uzaklyk, takmynan, Edinburg Halkara howa menziliňiň uçuş-gonuş zolagynyň uzynlygy bilen deň. Howanyň şemally günleri dogry uçuş amala aşyrylanda pilotlar bu aralygy 53 sekunt-da hem geçýärler.

Gysga aralyga uçuş syýahatçylyk maksady bilen däl-de, durmuş zerurlyklary üçin «Loganair» britan awiakompaniýasy tarapyndan 1967-nji ýylda ýola goýuldy. Täjirçilik howa gatnawy «Britten-Norman Islander» uçarynda amala aşyrylýar. Sekiz ýolagça we 1 pilota niýetlenen kiçik howa ulagynyň ululygy 7-8 adamlyk awtoulag (miniwen) ýaly.

Ýolagçy uçaryny dolandyryan pilot Stýuart Linkleýter bu ugry 53 sekunt-da geçip, iň gysga aralyga uçuş boýunça dünýä rekordyny goýdy. Pilotlar Westreý – Papa-Westreý ugry boýunça 5 mün gezek uçandygyna garamazdan, jemi 50 sagat uçuş wagtyny toplandygyny aýdýarlar.

Westreý adasynyň 600-e golaý, Papa-Westreý adasynyň bolsa baryýogy 90 töweregi ýaşajylysy bar. Adalaryň arasynda köpri ýokdugy sebäpli, alternatiw gatnaw 20 minut dowam edýän gämi bilen amala aşyrylýar. Yöne gämi gatnawlary hem käte howa şertiniň ýaramazlaşmagy bilen wagtlaýyn ýatyrlyýar. Howa gatnawy ygtyýarly ugur bolup, mugallymlara, lukmanlara we ýerli ýaşajylara ýakyndan hyzmat edýär.

PAMUKKALE – Türkiýäniň tebigy täsinligi

Türkiýäniň günorta-günbatar bölegindäki Deňiz welaýatynda ýerleşýän özboluşly tebigy ýerleriň biri bolan Pamukkale syýahat edilmeli esasy künjekleriň biridir. 1988-nji ýylda 1077 gektar meýdanyň üç çäme alýan Pamukkale gadymy Terapolis şäheri bilen bilelikde YUNESKO-nyň Bütindünjü mirasynyň sanawyna girizildi. Dünýäniň tebigy täsinlikleriniň biri bolan bu ýerde ak hek daşlardan – kalsitden ybarat basgançakly howuzlar toplumy bar. Maglumatlara görä, ak hek daşlar kalsiý karbonata baý gyzygyn mineral çeşmelerden emele gelipdir. Içi göm-gök suwly, ýokarlygyna monjuk ýaly düzülen nagyşly howuzlaryň ýapgytlygynyň beýikligi 160 metre, uzynlygy 2700 metre ýetýär.

Türkçeden terjime edilende «Pamyk galasy» diýmegi aňladýan bu gözelligi Çürüksu derýasynyň jülgesinde ýerleşýär. Pamukkalede temperaturasy 35-100 dereje gyzygynlykda üýtgeýän 17 sany gyzygyn suw çeşmesi bar. Basgançakly howuzlar diňe bir çeşmäniň suwy bilen emele gelýär. Bu çeşmäniň akym tizligi sekuntda 466 litr, temperaturasy bolsa 35,6 dereje gyzygynlyga barabar. Suw ýörite gurnalan kanal arkaly aşaklygyna akýar we howuz-

lary doldurýar. 60-70 metr aşak düşende akymy ýuwaş-ýuwaşdan gowşaýan çeşme howzuň gyrasyndaky ak gağalary kalsiý karbonat çökgündisi bilen üpjün edýär. Çeşmäniň düzümindäki ak madda ilkiabaşda ýumşak bolup, wagtyň geçmegi bilen gatylaşyp, berk materiala döwürlär.

Taryhy maglumatlara görä, gyzygyn howuzlaryň üstünde b.e.öňki II asyryň ahlynda esastandurylan gadymy şypahana şäheri bolupdyr. Terapolis şäheriniň saklanyp galan gaýyndylarynyň hatarynda gadymy teatr, Rim hammamlary, gadymy gonamçylyk we ybadathana bar. Pamukkalede Terapolis Antik howzy ady bilen tanalýan, düýbünde gadymy sütünlär ýerleşdirilen gyzygyn howuz hem bar. Bu ýerde myhmanlar ýulyň istendik wagtynda mineral suwa düşüp bilýärler. Howzuň ýürek-damar kesellerini, demgysma, rahat, ýokary gan basyşy ýaly keselleri bejerijilik häsiýeti bar.

Yaz we güňz aýlary Pamukkale syýahat etmek we dynç almak üçin iň amatly möwsüm hasaplanýar. Ak hek howuzlara zeper ýetmezligi üçin bu ýerde diňe aýakgalaňaç ýöremäge rugsat berilýär. Pamukkale her ýyl 2-2,5 million syýahatçy barýar.

Turpçanyň saglyga peýdasy

Turpça (rediska) saglyga peýdaly gök-bakja önümleriniň biri hasaplanýar. Süýjümtlik tagamly bu bakja önüminiň reňkine we şekiline görä dürli görnüşli bar. Gyzyly gabykly togalajyk turpça iň köp ýaýran görnüşli bolup, káşiere meňzeş süýrümlik ak turpça, şugundyra meňzeş garamtyl turpça, ýeralma meňzeş gülgün turpça hem bar. Iýmít sanawyndaky gök önümleriň esasyalarynyň biri hasaplanýan turpça, esasan, güňz we gys aýlarynda iýilýär. Düzümünde köp mukdarda C vitamini, magniý, kaliý saklaýan bu gök-bakja önümi gandaky şekeri kadaly derejede saklamakdan başlap, çişme howpuny azaltmaga çenli oňaýly täsirini ýetirýär.

Turpçada bedenden zyýanly maddalary aýyrmaga we çişň döremeginiň önümi almaga ýardam edýän birleşmeler bar. Bu gök önüm aşgazan-ägeje ulgamynyň, böwregiň we agyz boşlugynyň goraglylygyny has-da güýçlendirýär. Turpçanyň düzümindäki ýagyň we uglewodlaryň ýokdugy sebäpli, horlanmak isleýänlere iýmek maslahat berilýär. Tebigy antibakterial serişde hökmünde görüýän turpçanyň şiresinde adama duş gelýän kömejeklikleri we ýokançlyklary ýok edýän fermentler saklanýar.

Gök-bakja önümindäki C vitamini, sink we fosfor derini nemlendirip, ýaş görnümäge, saçyň dökülmeginiň önümi almaga ýardam edýär. Bulardan başga-da, turpça ýürek-damar ulgamynyň işleýşi üçin örän peýdaly bolup, iýmiti aýesil dirmäge, bedeni zyýanly maddalardan arassalamaga ýardam edýär. Turpçanyň düzümindäki kaliý gan basyşyny peseldip, gyzyly gan öýjüklerine ýeterlik derejede kislorod barmagyny üpjün edýär. Hünärmenler her gün 2-3 düýp turpça iýmegi maslahat berýärler.

Her oýunda 1000-nji gola golaýlaýar

► AFK Çempionlar Ligasy Elite ýaryşynda 2-nji duşuşyklar geçirildi. Günübatar zolakda Saud Arabystanyňyň çempiony «Al-Nassr» topary öz meýdançasynda Özbegistanyň «Neftçi» toparyny 3–1 hasabynda utdy. Oýunda 2-nji goly geçiren Konan Ronaldonyň karýerasyndaky gollarynyň

sany 981-e ýetdi. Şeýlelikde, portugalıýaly ýuldyz oýunçynyň 1000 gola ýetmegi üçin 19 goly galdy. Ol milli çempionatdaky soňky duşuşygunda-da tapawutlanypdy.

Saud Arabystanyňyň başga bir topary «Al-Hilal» myhmançylykda Kataryň «Al-Sadd» toparýndan Wotkinsiň hem-de Neweşiň gollary esasynda 2–0 hasabynda üstün çykdy.

Ýaryşyň soňky 2 ýyllygynyň çempiony «Al-Ahli» (Saud Arabystany) myhmançylykda BAE-niň «Al-Wasl» toparyny 3–1 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. Myhmançylykdaky topara ýeňiş getiren gollary Ibanýes

(20), Trínkao (58) hem-de Al-Buraikan (90+1) geçirdi. Bäsleşikde Saud Arabystanyňyň 4-nji kluby «Al-Ittihad» öz meýdançasynda BAE-niň «Şabab Al-Ahli» toparýndan 2–1 hasabynda asgyn geldi. BAE-lilere ýeňiş getiren gollaryň ikisini-de 7-nji we 16-njy minutlarda Sardar Azmun geçirdi. Saud Arabystanyň

5-nji topary «Al-Kadsıgah» myhmançylykda «Pahtakor» bilen 1–1 hasabynda deňme-deň oýnady (Hamdamow 89 p – Reýnders 35).

Gündogar zolakda ýapon hem-de hytaý klublary öňdeligi eýeleğär. Ýaponiýanyň «Kaşima Antlers» toparý myhmançylykda Wjetnamyň «Konan Hanoi» toparýny Nguýen Adu Leýgli Minhiň awtogoly bilen 1–0 hasabynda utdy. «Gamba Osaka» bolsa Awstraliýanyň «Nýukasl Jets» toparýny myhmançylykda Toşidanyň, Hümmetiň hem-de Weltonyň gollary bilen 3–1 hasabynda ýeňdi.

Tapgyryň iň uly netijeli ýeňşi Kaşiwada hasaba al-

nyp, ýapon kluby «Kaşiwa Reýsol» Tailandyň «Port» toparýny 5–1 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. Hytaýyň «Şanhai Port» toparý öz meýdançasynda Günorta Koreýanyň «Daejeon Hana Sitizen» toparý bilen 1–1 hasabynda deňme-deň oýnady. «Beižing Guaon» bolsa myhmançylykda Tailandyň «Buriram Yunaýted» toparýny Abreunyň ýeke-täk goly bilen 1–0 hasabynda utdy.

Günübatar zolagyň 2-nji duşuşyklary:

Pahtakor (Özbegistan) – Al-Kadsıgah (Saud Arabystany): 1-1, Traktor (Eýran) – Al-Şamal (Katar): 0-0, Al-Wasl (BAE) – Al-Ahli (Saud Arabystany): 1-3, Al-Kuwa Al-Jawiğa (Yrak) – Al-Ain (BAE): 1-4, Al-Garafa (Katar) – Esteglal (Eýran): 1-2, Al-Nassr (Saud Arabystany) – Neftçi (Özbegistan): 3-1, Al-Sadd (Katar) – Al-Hilal (Saud Arabystany): 1-2, Al-Ittihad (Saud Arabystany) – Şabab Al-Ahli (BAE): 1-2

Gündogar zolagyň 2-nji duşuşyklary:

Nýukasl Jets (Awstraliýa) – Gamba Osaka (Ýaponiýa): 1-3, Kýoto Sanga (Ýaponiýa) – Ratçaburi (Tailand): 1-0, Phohan Stilers (Günorta Koreýa) – Johor Darul Ta'zim (Malaýziýa): 0-2, Şanhai Port (Hytaý) – Daejeon Hana Sitizen (Günorta Koreýa): 1-1, Buriram Yunaýted (Tailand) – Beižing Guaon (Hytaý): 0-1, Konan Hanoi (Wjetnam) – Kaşima Antlers (Ýaponiýa): 0-1, Wissel Kobe (Ýaponiýa) – Çeonbuk Hýundai Motors (Günorta Koreýa): 2-0, Kaşiwa Reýsol (Ýaponiýa) – Port (Tailand): 5-1

250-nji ýaryşynda 73-nji ýeňşini gazandy

Formula 1 boýunça möwsümiň 17-nji ýaryşy Singapurda geçirildi. Ýurduň köçelerinde geçirilen ýaryşda «Red Bull» toparýnyň niderland sürüjisi Maks Wers-tappen ýeňiş gazandy. Ol 62 aýlawy 1 sagat 42 minutda tamamlamagy başardy. Bu onuň Singapurdaky ilkinji, şu möwsümdäki uzly-uzyna 2-nji üstünligi bolup, ol karýerasyndaky 250-nji ýaryşynda 73-nji ýeňşini gazandy. Werstappen bu «Gran Priniň» çäginde geçirilen sprint bäsleşiginde-de ýeňiş gazanyp, goşmaça 8 utugyň egesi boldy.

Ýaryşda ýeňijiden 7,335 sekunt yza galan «Ferrari» toparýnyň monakly sürüjisi Şarl Lekler 2-nji ýeri eýeledi. Münbe-

riň 3-nji basgançagyna bolsa «Mercedes» toparýndan sanawyň lideri Kimi Antonelli çykdy. 4–5-nji orunlary «McLaren» toparýnyň sürüjileri – britaniýaly Lando Norris bilen awstraliýaly Oskar Piastrı eýeledi.

Bu ýaryşdan soň sürüjileriň sanawynda Kimi Antonelli 340 utuk bilen öňdeligini saklaýar. 2–3-nji ýerlerdäki britan sürüjileriniň — Jorj Rasselliň 238 hem-de Ljuiwis Hamiltonyň 229 utugy bar. Soňky 2 ýaryşda ýeňiş gazanan Maks Wers-tappen utuguny 221-e ýetirip, 6-njy orundan 4-nji ýere beýgledi.

Möwsümiň 18-nji «Gran Prisi» 25-nji oktyabrda ABŞ-nyň Tehas ştatynyň Os-tin şäherinde geçiriler.

Bezzekkiniň nobatdaky ýeňşi

Moto GP boýunça möwsümiň 17-nji ýaryşy Indoneziýada geçirilip, «Aprilia» toparýnyň italyan sürüjisi Marko Bezzekki ýeňiji boldy. Ol 27 aýlawy 40 minut 46,582 sekunt-da tamamlap, möwsümdäki 5-nji, karýerasyndaky 11-nji ýeňşini gazandy.

Ýaryşda 2-nji ýeri ýeňijiden 4,260 sekunt yza galan «SuperFile Trackhouse» toparýnyň ispan sürüjisi Raul Fernandes, 3-nji orny-da ýeňijiniň topardaşy, ispaniýaly Horge Martin eýeledi. Ýaponiýaly Ai Oguranyň 4-nji, ispaniýaly Pedro Kostanyň

5-nji bolan ýaryşynda çempionlygyň dalaşgärlilerinden Mark Markes («Ducati Lenovo») ýaryşy 6-njy hatarda tamamlady.

Sprint ýaryşynda Mark Markes ýeňiji bolup, 12 utuk gazandy.

17-nji ýaryşdan soň çempionlyk ugrundaky ýiti göreş dowam edip, sanawyň lideri Horge Martiniň 355, 2-nji yerdäki Mark Markesiň 353 utugy bar. 3-nji basgançakdaky Marko Bezzekki 17 ýaryşda 309 utuk toplamagy başardy.

Möwsümiň indiki ýaryşy 25-nji oktyabrda Awstraliýanyň Filip adasynda geçiriler.

Ilki 3-nji, soň 2-nji, ahyry 1-nji ýeri eýeledi

Dünýäniň öňdebaryjy 7 marafon ýaryşynyň biri bolan Çikago marafony 48-nji gezek geçirildi. Erkekleriň arasynda kenigaly Amos Kiprito ýeňiş gazandy. Ol ýaryşy 2 sagat 1 minut 9 sekunda tamamlap, efioپیaly Tadese Takeleni hem-de Milkesa Mengesany yzda galdyrdy. Bu onuň uly marafon bäsleşiklerindäki 2-nji ýeňşi bolup, 34 ýaşyndaky Kiprito 2022-nji ýylda Londonda ýeňiji bolupdy. Ol Çikagoda 2024-nji ýylda 3-nji, 2025-nji ýylda-da 2-nji ýeri eýeläpdi.

Zenalarýň arasynda bolsa efioپیaly Hawi Feýsa kenigaly türgenlerden öňe saýlandy. 27 ýaşyndaky Feýsa 42,195 kilometr aralygy 2 sagat 13 minut 33 sekunda tamamlap, Çikagodaky bassyr 2-nji çempionlygyny baýram etdi. Feýsadan 34 sekunt giç galan kenigaly Şaron Lokedi 2-nji, 1 minut 36 sekunt soň pellehana gelen, Çikagoda 2 gezek çempion bolan Brigid Kosgei 3-nji orny eýeledi.

Uly 7 marafon ýaryşlarynyň iň soňkusu 1-nji noýabrda Nýu Yorkda geçiriler.

Pekinde çempionlyk gazanan ilkinji hytaýly tennisçi

Hytaýyň paýtagty Pekinde geçirilen «Hytaý Açyç» tennis ýaryşynda zenalaryň arasynda hytaýly Çzen Sinwen ýeňiji boldy. Ol 1 sagat 43 minutlap dowam eden finalda russiýaly Mirra Andreýewany 2 setde 7:5 we 6:4 hasaplar bilen ýeňlişe sezewar etdi. Bu onuň «WTA 1000» ýaryşyndaky ilkinji, karýerasy boýunça 6-njy çempionlygydyr. Şeýlelikde, 8-nji oktyabrda 24 ýaşyny dolduran Çzen Sinwen «Hytaý Açyçda» çempionlyk gazanan ilkinji hytaýly tennisçi boldy. Pariž 2024 Olimpiýa oýunlarynyň çempiony Çzen Sinwen bu ýaryşa ýörite çakylyk bilen gatnaşyp çempionlyk gazanan ilkinji tennisçi hökmünde hasaba alyndy. Galyberse-de, Çzen Sinwen watandasý Çen Liden (1996) bári «Hytaý Açyçda» finala çykan ilkinji hytaýly tennisçi boldy.

Ýaryşyň umumy baýrak gaznasy 9 million 415 müň dollara deň bolup, 2 ýyldan soň ilkinji kubogyny asmana göteren Çzen Sinwen çempion hökmünde 1 million 151 müň dollarlyk pul baýragyna laýyk görüldi.

«Manchester Siti» «Liwerpuly» enamy ýeňdi

Angliýanyň çempionatynda tapgyryň merkezi oýnunda «Manchester Siti» myhmançylykda «Liwerpuly» 3–0 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. 1-nji ýarmy golsuz geçen oýnuň 52-nji minutynda «Liwerpuldan» Grawenberhiň gyzyl kart almagyndan soň myhmanlaryň gollary yzly-yzyna hasaba alyndy. «Manchester Siti» toparyna ýeňiş

getiren gollary 65-nji minutda Holann, 68-nji minutda Doku hem-de 78-nji minutda Şerki geçirdi. «Manchester Siti» toparý 6-njy duşuşygunda-da ýeňiş gazanyp, APL-niň taryhynda şeýle başlangyç 8-nji gezek hasaba alyndy (3-si «Manchester Siti» toparyna degişli). Enzo Mareska bolsa täze toparý bilen 6 oýunda ýeňiş gazanan 4-nji tälimçi boldy. «Manchester Siti» toparý 1953-nji yyldan bäri ilkinji gezek «Anfield»-de «Liwerpuly» yzly-yzyna 2 oýunda ýeňmegi başardy. Soňky çempion «Arsenal» öz meýdançasynda «Lids Yunaýtedi» garşydaşynyň öňe geçendigine garamazdan, Kalafioriň (62) hem-de Gimaraynsyň (70) gollary bilen 2–1 hasabynda ýerşini baýram etdi. «Çelsi» öz meýdançasynda «Borňmutu» 5–1 hasabynda ýeňip, oýunda londonlylaryň gollaryny Henderson (2, 70), Rojers (3) hem-de Žoaõ Pedro (46, 67) geçirdi. Möwsüme şowsuz başlan 2 toparý — «Manchester Yunaýted» bilen «Tottenhamyň» oýnunda ýeňiş gazanan bolmady. Ýer eýelerinden Mbemonyň 73-nji minutdaky goluna myhmanlar 90+3-nji minutda Solanke-niň goly bilen jogap berdi. «Manchester Yunaýted» 6 oýunda 6 utuk toplaý, bu olaryň soňky 40 ýylyň dowamyndaky iň şowsuz başlangyjy boldy. «Tottenham» toparýnyň bolsa 6 oýunda ýeňşi bolman, olaryň 3 utugy bar.

«Barselona» galan yerinden dowam edýär

► Ispaniýanyň çempionatynda ähli oýunda ýeňiş gazanyp gelýän «Barselonanyň» şemaly belentden öwürmegini dowam edýär. 20 günlük arakesmeden soň katalonlar ýeňiş gazanmagyny dowam edip, Hansi Fligiň sagirtleri öz meýdançasynda «Hetafeni» Gordonýň (2), Žesusyň (30) hem-de Kudeniiň (73) gollary bilen 3–0 hasabynda ýeňdi. «Real Madrid» öz meýdançasynda «Wilýarrealy» täze transferi Diomandeniiň 62-nji minutdaky ýeke-täk goly bilen 1–0 hasabynda utdy. Duşuşykda 52-nji minutda oýna girip, 72-nji minutda tapawutlanan Winisius Žunioryň hem goly hasaba alyndy, emin öňki 73-nji minutda gyzyl kart hem görkezdi. Öňdäki orunlara ymtylýan «Betis» Iskonýň 2 gol geçiren oýnunda «Osasunany» 5–2 hasabynda ýeňdi. Madridiň «Atletikosy» myhmançylykda «Alawesi» goragçylary Grimaldonyň hem-de Romeronýň gollary bilen 2–1 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi.

53 oýundan soň gol geçirilmedi

► Italiýanyň çempionatynda 6-njy tapgyrda sanawyň lideri «Inter» öz meýdançasynda «Parmany» Suçiçiň (13), Çalhanoglynyň (18 p) hem-de Turamyň (31) gollary esasynda 3–0 hasabynda ýeňdi. «Napoli» hem şol hasap bilen «Frozinoneden» üstün çykyp, ýer eýelerine ýeňiş getiren gollary Kewin De Bruýne (2) bilen Noa Long geçirdi. «Komo» bilen «Romanyň» arasyndaky oýunda hasap açylmady. Bu duşuşyk «Serie A»-da şu möwsümdäki gol geçirilmedik ilkinji oýun bolup, 54-nji duşuşykda şeýle statistika hasaba alyndy. Mundan öň 1949/50 möwsümünde ilkinji 60 duşuşygyň ählisinde-de gol geçirilipdi. Myhmançylykda «Sassuolo» bilen duşuşan «Milan» Rabionyň 64-nji minutdaky goly esasynda öňe geçse-de, 4 minutdan soň Odentalýi goluna çäre tapup bilmedi. «Yuwentus» hem myhmançylykda «Kaliari» bilen 1–1 hasabynda deňme-deň oýnady.

PREMIER LEAGUE (6) – 36 gol												
Arsenal:	Utd:	2-1	Kaliforni:	6	Gimnary:	70	Id.					
16.	A. Wille:	Brentford:	2-2	Jekson:	12	Jakson:	51					
7	Yarmolyuk:	10	Asy:	79	Ipswich:	Football:	11					
2	Llatas:	88	Os Jor:	2	Sessenjon:	55	Sanderland:					
10	Derby:	0-2	Hejker:	3	Adjan:	90-39	Celst:					
8	Bormut:	4-1	Denston:	2	Jezus:	7	Leeds:					
46	67	-	Evanson:	51	M. Yuray:	12	Tottenham:	1-1				
1	(Mama):	73	Sanderland:	0-2	K. Pains:	38	Forest:	1-1				
10	Klavan:	4	Lema:	45-4	K. Rios:	39	Nyby:	3				
11	Uwerston:	2	Everard:	48	Belun:	74	Djysheyl:	68				
15	58	68	Lihval:	2	U. Shti:	10	Holan:	65				
6	Deli:	48	Seriks:	70	Kowenti:	Mykasi:	41	Puton:	6			
18	58	38	51	Mun:	68	-	Bolman:	70				

LA LIGA (6) – 31 gol												
Malaga:	Espanyol:	1-1	Ninio:	30-3	-	Sargola:						
13.	Alaves:	Atletiko:	2-2	(Jesko:	45-6	-	Barcelo:					
3	3	3	Romero:	87	Real Madrid:	3	Real Madrid:					
3	Gordon:	2	Zeus:	30	Kunde:	78	Real Madrid:					
11	Wijayaratne:	4-2	(Martinez:	28)	R. Sociedad:	2	Real Madrid:					
10	Porto:	2-2	(4) Dornand:	29	Zahara:	34	Godes:	54				
	-	Soriano:	61	Hernandes:	68	p.	Beta:	Ossuna:				
5	(Silo:	10	p.	77	Ezadul:	31	Budim:	48				
4	Morante:	30-5	Budim:	51	Real:	10	Real Madrid:					
16	Ras:	5	2	Zabiri:	32	Martin:	47	47				
2	Palas:	2	Olot:	65	Lewante:	Sewilya:	3	Romero:				
5	50-95	Nakuke:	Nyuro:	10	-	Yur:	13	Korreyia:	54			
14	Dela:	90-3	R. Wallekano:	Atletiko:	(sora:	gol):	40					

SERIE A (6) – 27 gol												
Jenova:	Fiorantina:	2-1	(Osmar:	8	Messias:	15						
15	-	Waskes:	73	Inter:	Parma:	-	30					
3	(Supic:	13	Calhanouli:	18	B. Turin:	21	31					
10	Prohazkova:	3-4	(D. Demyan:	39	D. Demyan:	39	30-14					
10	Lang:	32	Komo:	Roma:	0-0	Lasio:	Monza:					
3	3	(Tanavars:	3	Isakson:	23	Pianonini:	68					
	-	Goglydzte:	48	Leppo:	Bolomija:	1-2	(Faz:	24				
14	64	-	Oroslin:	17	Enem:	75	Kassari:					
11	Milan:	1-1	(Dental:	68	-	Rabio:	64)	81				
11	Yuventus:	1-1	(Madini:	20	Kuo:	Mwani:	61					
11	Atalanta:	Wenesciya:	3-1	(Kesi:	4	Kristian:	61					
6	30	-	30	Yurto:	Urdino:	Urdino:	2-2	(Bra:	34			
1	34	34	34	34	34	34	34	34				

ANULIYATÇY ÇEMPIYATY PRIMER LİGA								İTALİYAN ÇEMPIYATY A SERIE A							
Or.	TOPARLAR	O	Y	D	P	U	P	U	Or.	TOPARLAR	O	Y	D	P	U
1	MAN. SİTİ	6	6	0	0	16-5	18		1	INTER	6	5	1	0	11-8
2	ARSENAL	6	5	0	1	10-5	15		2	LASIO	6	4	1	0	8-4
3	BRAYTON	6	5	0	1	18-13	13		3	ROMA	6	4	2	0	14-4
4	BRENTFORD	6	4	2	0	12-4	10		4	KOLLARI	6	4	1	1	6-3
5	EWERTON	6	4	2	0	9-5	10		5	MILAN	6	3	3	0	11-5
6	ÇELŞİ	6	3	3	2	13-15	10		6	YÖVENTUS	6	3	2	1	9-5
7	LİDŞS	6	2	3	1	9-5	9		7	KOPI	6	3	1	2	9-6
8	HALL SİTİ	6	2	3	1	8-4	9		8	NAPOLI	6	3	1	2	10-6
9	LİVERPUL	6	2	3	1	7-7	9		9	FLORENTİNA	6	3	1	2	9-7
10	İPSWİÇ	6	2	3	1	9-12	9		10	ATLANTANA	6	3	0	3	8-8
11	NYUKASİ	6	2	2	2	10-13	8		11	SASSUOLO	6	2	2	2	10-9
12	KRİSTAL PALS	6	2	2	2	9-12	7		12	TORİNO	6	2	1	3	7-10
13	AL. YÜNEYT	6	2	2	2	9-9	6		13	LECCE	6	2	0	4	6-12
14	KOVNERTİ	6	1	3	0	5-11	6		14	BOLONYA	6	1	2	3	5-7
15	N. FOREŞT	6	1	2	3	5-8	5		15	UDİNEZE	6	1	1	4	9-13
16	ASTON VİLLA	6	1	2	3	6-11	5		16	MONZA	6	1	1	4	9-15
17	SANDERLAND	6	1	1	4	6-12	4		17	JENOA	6	1	1	4	5-11
18	BÖRNMUT	6	1	0	3	7-13	3		18	PARMA	6	1	1	4	4-10
19	TOTTENHAM	6	0	3	3	3-9	3		19	FİORENTİNA	6	1	1	4	7-14
20	FULHAM	6	0	2	4	6-10	2		20	WESHEŞYA	6	0	0	6	5-14

İn köp pökgi geçirenler:				İn köp pökgi geçirenler:			
1	Erling HOLANN (Man. Siti)	6	1	RAFINYA (Barselona)	12		
2	Zoaõ PEDRO (Çelsi)	4	2	Serhio KAMELO (R. Wallekano)	7		
3	Aleksander İSAK (Liwerpul)	4	2	Yassir ZABIRI (Rasing)	7		
4	Rojan SERKI (Man. Siti)	4	4	Kiliani MBAPPE (Real Madrid)	7		
5	Morgan ROJERS (Çelsi)	4	3	Lamin YAMAL (Barselona)	7		

BUNDESLIGA (5) – 35 gol												
Borussia D-Werder: 2-1 (Eversen) 80, Stotter- 85 – Reys 88, Fülling 90-2, Augsburg: 30 2-2 (Fellhaber, 1. Ribeyri 84 – Sahat 55, Bram 81), Mayne-Bayer: 4-4 (Kasi 33, Hol- terbach 90-2 – Anden 5, S. K. Kuusa 55, Dieß 65), Paderborn: Stuttgart 2-0 (S. S. 20, 35), Hoffen- heim Berlin – Elversberg: 1-0 (Burji 81), Fürth: hajn – Hamburg: 3-3 (Boman 45+6 d, Korte 55 – Poulsen 12, Morfi 83, Boman 90-2), Leis- pitz – Ayrntrich: 6-0 (Barzani 1, Nunk 4, 41, 44, Nusa 54, Goss 88), Korn-Borussia: 1-2 (Yo- hannsson 26, M. Elmal 67 – Gall 89), Frayburg: – Salke: 2-1 (Eggstein 10, Sko 85 – Karaman 30)												

LIGUE 1 (2) 2096 gol												
Lans-Lion: 2-1 (Stotik 36, Udol 70) – Mera 85, Lill-L. Havn: 1-0 (Ba- w 5), PS2-L. Lion: 3-1 (Berardo 19) Kwarshishia 61, Aklung 68 – Mafusa 54 Monako-Tuluza: 2-2 (Diop 23, Anlin – Tergelst 48, B. Bresson 59, L. Ber- Pariz: 1-0 (Bernard 58), Prest – Anz- 1-1 (Akon 9, Piter 17), Nice-S. Balc: 45, Moup 54 – Tuser: 47, Lilla-Stra- burg: 2-1 (Diop 45+62 d, Kloss 81 – Ri- sur 41), Renn-Oser: 4-1 (Lepo 11) Tomasson 53, Di 90+92, Aoul 28 Tur-Marsel: 0-2 (A. 10, Abdell 08-9)												

REKORDLARA BESLENEN TAPGYR

UEFA Çempionlar Ligasynda liga tapgyrynyň 2-nji duşuşyklary geçirilip, 18 oýunda 78 gol hasaba alyndy. Geçirilən şol 78 gol rekorda deň bolup, mundan öň 18 oýunly tapgyrlarda iň köp 71 gol derwezä girizilipdi. Çarşenbe güni oýnalan 8 duşuşygyň 6-synda 5 we 5-den köp gol

hasaba alyndy. 18 oýnuň diňe 2-si 1-0 hasabynda tamamlanyp, ähli duşuşykda gol geçirildi. Diňe 1 duşuşyk deňlikde tamamlanyp, 7 oýunda myhmanlar, 10 oýunda-da ýer eýeleri ýeňişini baýram etdi.

Ispan klublarynyň 5-si hem ýeňiş gazanmagy başardy. 1-nji

tapgyrda iňlis klublary şeýle netije görkezipdi. Bu gezek iňlis klublarynyň 3-si ýeňip, 2-si ýeňlişe sezewar boldy. Italýan klublarynyň 4-si hem garşydaşlaryndan asgyn gelip, nemes toparlarynyň 3-si ýeňişini baýram etdi, biri ýeňilmedi. Fransiýada hem 1 topar ýeňiş gazanyp, 2 topar utuk gazanyp bilmedi.

Norwegiýadan ýeňişsiz dolandylar

● UEFA Çempionlar Ligasynda liga tapgyrynyň 2-nji duşuşyklaryna badalga berildi. Norwegiýada ýerli çempion «Wiking» bilen duşuşan «Bawariýa» toparyna ýeňiş bilen dolanmak başartmady. Eýgäm oýnuň 77-nji sekundynda ýer eýelerinden Stensness «Wiking» öňe çykardy. 38-nji minutda Kristianseniň goly bilen hasap 2-0 boldy. Ýöne 2-nji ýarymyň başynda «Bawariýa» hasaby deňlemek kyn düşmedi. 54-nji minutda 11 metrlik jerime urgusynda hem-de 60-njy minutda tapawutlanan Harri Keýn hasaby deňledi. Oýnuň 71-nji minutunda Luiz Diaznyň goly bilen «Bawariýa» öňe hem geçdi. Duşuşygyň 73-74-nji minutlarynda sary kart alan Maýkl Olise guzyl kart aldy we «Bawariýa» galan minutlary 1 oýunçy kem oýnamaly boldy. Oýnuň 90-njy minutunda Haugeniň goly bilen bu gezek hasaby deňlän ýer eýeleri bolup, netijede duşuşyk 3-3 hasabynda deňlikde tamamlandy. Ýaryşyň debýutanty «Wiking» topary Çempionlar Ligasyndaky ilkinji utugyny gazandy. Keýn yzly-yzyna 9-njy duşuşygynda tapawutlanyp, bu ugurda Kristiano Ronaldodan (11 oýunda) soň 2-nji orunda barýar.

«Bawariýadan» soň başga bir nemes kluby «Borussiýa Dortmundunda» hem Norwegiýadan ýeňiş bilen dolanmak başartmady. «Bude-Glimt» öz meýdançasynda «Borussiýa Dortmundy» Sgowoldnyň 52-nji minutdaky ýeke-täk goly bilen ýeňlişe sezewar etdi.

Germaniýanyň başga bir topary «Leipzig» öz meýdançasynda PSW toparyny Braýan Grudanyň 75-nji minutda uzak-

da Lautara Martines 2-nji goluny geçirip, aratapawudy azalt-sa-da, 87-nji minutda Wermant 4-nji pökgini «Interiň» torundan girizdi. Bonniň 90+3-nji minutda salan goly «Inter» ýeňiş üçin ýeterlik bolmady. Şeýlelikde, «Inter» öz meýdançasynda «Klub Brýuggeden» 4-3 hasabynda asgyn geldi. «Inter» topary Çempionlar Ligasynda soňky 4 duşuşygynda ýeňlişe sezewar boldy. Soňky 8 oýnuň 7-sinde utulan «Inter» öz meýdançasynda yzly-yzyna 4-nji gezek ýeňilmedi. Italiýada dünýä inen we häzirläke Germaniýanyň ýaşlar toparynda oýnaýan Tresoldi myhman toparyň wekili hökmünde «San Siro»-da het-trik eden 3-nji futbolçy bolup, ondan öň Riwaldo hem-de Beýl şeýle statistikany eýeläpdi.

Niderlandlaryň Rotterdam şäherinde «Feýenoord» topary ýaryşyň debýutanty «Komo» toparyny kabul etdi. Çekeleşikli geçen oýunda «Feýenoord» 3-2 hasabynda ýeňiş gazandy. Oýunda niderland toparynyň adyndan Zehiel (20), Hadž Mussa (52), Sançes (81 ö.d.) tapawutlandy. Ilkinji bolup hasaby açan «Komo» toparynyň gollaryny bolsa Dia (18) bilen Duwikas (90+3) derwezä girizdi.

12 oýundan soň ilkinji ýeňiş

● Ispaniýanyň «Wilýarreal» topary öz meýdançasynda «Napolini» kabul etdi. Oýunda italýan kluby Rrahmaniniň 8-nji minutdaky goly bilen hasaby açsa-da, ispan topary yzly-yzyna gollar geçirip, arakesmeden öňüri öňe saglady. 23-nji minutda Mikautadzeniň, 26-njy minutda-da Mourinýonyň gollary bilen öňe geçen «Wilýarrealyň» 3-nji topuny 86-njy minutda

Madridi kabul etdi. 20-nji minutda niderland futbolçy De Roo-nyň owadan goly bilen öňe saýlanan rimlilere 25-nji minutda Kilian Mbappe jogap berdi. Fransiýaly futbolçy 100-nji duşuşygynda 72-nji goluny geçirip, iň köp gol geçirenleriň sanawynda Raul Gonzalesi yzda galdyrdy. Mbappe Ronaldodyr Messiden, Lewandowski hem-de Benzemadan soň 5-nji orunda barýar. Mbappe UÇL-de 100 duşuşykda meýdança çykan iň ýaş futbolçy rekordyny Lionel Messiden almagy başardy. Mbappe 100 duşuşyk geçiren 57-nji futbolçy hökmünde hasaba alyndy.

«Roma»-«Real Madrid» duşuşygyň 2-nji ýarymy başgaça boldy. 51-57-nji minutlarda «Romanyň» başga bir niderland oýunçysy, ýuldyz hüjümçi Donýel Malen 2 gol geçirip, italýan toparyny 3-1 hasabynda öňe saglady. Ýöne 60-njy minutda oýna giren Arda Güler bilen Endrik duşuşygyň ykbalyny ügtetdi. 80-nji minutdan soň Arda Güleriň 3 gezek ýerine ýetiren burçdan urgusyndan soň gol boldy. 82-nji minutda Karlos Espi, 85-nji minutda Endrik, 90-njy minutda-da ozalky toparyny gynandyrýan Rüdiger tapawutlanyp, «Real» taryhy kembek bilen ýeňiş getirdi. Espiniň goly Endrigiň, soňky gol bolsa Arda Güleriň asisti bilen derwezä girizildi.

Myhmançylykda ýeňiş gazanan toparlaryň biri-de «Sporting» bolup, portugal kluby Fransiýada «Lansy» Luis Suaresiň 22-nji, Issa Dumbiýanyň 74-nji minutdaky gollary bilen 2-0 hasabynda ýeňmegi başardy.

● UEFA Çempionlar Ligasynda 2-nji duşuşyklaryň netijeleri: **LANS – SPORTING: 0-2** /Luiz Soares 22, Dumbiýa 74/ **SABAH – SLAWIÝA PRAGA: 2-0** /Parris 49, Mikels 88/ **ARSENAL – LILL: 3-0** /Timber 64, Eze 67, Saka 71/ **ATLETIKO – MANÇESTER ÝUNAÝTED: 2-0** /Pablo Barrios 1, Lukman 79 **INTER – KLUB BRÝUGGE: 3-4** /L. Martines 44, 81, Bonni 90+3 – Tresoldi 30 p, 63, 74, Wermant 87/ **GALATASARAY – BARSELONA: 1-4** /Btrakow 28 – Kanselo 43, Fermin Lopes 50, Gordon 53, Adeýemi 65/ **LEIPSIG – PSW: 1-0** /Braýan Gruda 75/ **WIKING – BAWARIÝA: 3-3** /Stensness 2, Kristiansen 38, H. Haugen 90 – Keýn 54 p, 60, Luis Diaz 71/ **WILÝARREAL – NAPOLI: 3-1** /Mikautadze 23, Mourinýo 26, Oluwaseýi 86 – Rrahmani 8/ **FEÝENOORD – KOMO: 3-2** /Zehiel 20, Hadž Mussa 52, Sançes 81 ö.d. – Dia 18, Duwikas 90+3/ **LASK – LIWERPUL: 3-6** /Ljubičić 63, Fleker 74, 77 – Arauho 22, Barkola 24, 37, 66, Frimpong 51, Kumas 72/ **ROMA – REAL MADRID: 3-4** /De Roon 20, Malen 51, 57 – Mbappe 25, Espi 82, Endrik 85, Rüdiger 90/ **ASTON WILLA – FENERBAHÇE: 6-0** /Manzambi 12, Jekson 31, 39, Barkli 68 p, 72, Abraham 90/ **ŞAHTÝOR DONESK – AEK AFINY: 3-1** /Pedrinio 34 p, Winisius Tobias 80, Mendoza 86 – Maýer 28/ **BUDE-GLIMT – BORUSSIÝA DORTMUND: 1-0** /Sgowold 52/ **MANÇESTER SITI – PARI SEN-ŽERME: 2-4** /Hollann 53, 75 – Due 13, Dembele 15, Witiňja 32, Akliuş 63/ **BETIS – PORTO: 3-2** /Ezzalzuli 47, Hernandes 74, Isko 84 p – Wiega 54, Agehowa 61/ **SLOWAN BRATISLAWA – ŞTUTGART: 0-3** /Undaw 29, Kruz 65 ö.d., Demirowiç 90/

dan uran goly bilen 1-0 hasabynda ýeňdi. Duşuşygyň 19-njy minutunda PSW toparynyň weteran oýunçysy Iwan Perişç 11 metrlik jerime urgusyňy dürs urup bilmedi.

Germaniýanyň ýaryşdaky 4-nji topary «Ştutgart» Bratislawada «Slowan» toparynyň myhmany bolup, garşydaşyny 3-0 hasabynda ýeňdi. Nemes klubuna ýeňiş getiren gollary Undaw, Kruz (ö.d.) hem-de Demirowiç geçirdi.

Yzly-yzyna 10-njy ýeňiş

● Türkiýäniň çempiony «Galatasaray» öz meýdançasynda «Barselonany» kabul etdi. Hemişe diýen ýaly ispan toparlaryny ýeňmekde kynçylyk çekýän «Galatasaray» bu gezek hem şol şowsuz statistikany bozmak başartmady. Ýöne muňa garamazdan, «Galatasaray» topary 1-nji ýarymda erjel oýun görkezip, 28-nji minutda russiýaly hüjümçisi Batrakownyň goly bilen öňe saglady. Osimheniň goly bolsa jedelli ýagdaýda ofsait sebäpli hasaba alynmady. 1-nji ýarym tamamlanmanka, ýagyny 43-nji minutda katalonlar Zoao Kanselonnyň goly bilen hasaby deňledi. «Barselona» 2-nji ýarymda başgaça oýun görkezdi. 50-nji minutda Fermin Lopes, 53-nji minutda Antoni Gordon, 65-nji minutda-da Karim Adeýemi tapawutlanyp, «Barselona» toparyna uly hasaply ýeňiş getiren oýunçylyk boldy. Şeýlelikde, «Barselona» şu möwsümde ähli ýaryşlardaky ýeňişli üörişini dowam etdirdi, 1923/24 möwsüminden bäri ilkinji gezek başdaky 10 duşuşygynda ýeňiş gazanmagy başardy.

Başga bir ispan topary «Atletiko Madrid» öz meýdançasynda «Mançester Ýunaýted» bilen duşuşy, garşydaşyny 2-0 hasabynda ýeňlişe sezewar etdi. Eýgäm oýnuň 49-njy sekundynda Pablo Barrios hasaby açdy. Oýnuň 79-njy minutynda-da Ademolu Lukman 2-nji goly geçirdi. «Atletiko Madrid» toparçalaýyn ýa-da liga tapgyrynda iňlis klublaryny ilkinji gezek ýeňmegi başardy.

«Inter» öňki «Inter» däl

● UEFA Çempionlar Ligasynda soňky 4 ýylda 2 gezek finala çykan «Inter» topary täze möwsüme şowsuz başlady. 1-nji oýunda myhmançylykda «Real Madridden» 2-1 hasabynda asgyn gelen «Inter» öz meýdançasynda Belgiýanyň «Klub Brýugge» topary bilen duşuşdy. 7 goluň geçirilen duşuşygynda myhmanlar garaşylmadyk ýeňişini baýram etdi. 30-njy minutda Nikola Tresoldi 11 metrlik jerime urgusyndan «Klub Brýugge»-ni öňe saglady. 44-nji minutda Lautara Martines hasaby deňledi. 63-nji we 74-nji minutlarda tapawutlanan Tresoldi het-trik etdi. 81-nji minut-

6 gol geçiren iňlis klublary

● Çempionlar Ligasynda ilkinji gezek gatnaşýan Awstriýanyň LASK topary öz meýdançasynda «Liwerpul» bilen duşuşdy. Her ýarymda 3 gol geçiren «Liwerpul» topary 6-3 hasabynda ýeňiş gazandy. Ýer eýeleriniň 2-nji ýarymda geçiren 3 goly ýeňlişiň öňüni almak üçin ýeterlik bolmady. Duşuşykda «Liwerpulyň» fransuz ýuldyzy Bredli Barkola het-trik etdi. Ol 24-nji, 37-nji hem-de 66-njy minutlarda tapawutlandy. Iňlis klubunyň beýleki gollaryny Arauho, Frimpong hem-de Kumas derwezä girizdi. LASK

toparyndan bolsa Ljubičić bilen Fleker ikisi tapawutlandy.

Angliýanyň «Aston Willa» topary öz meýdançasynda Türkiýäniň «Fenerbahçe» toparynyň derwezesinden jogapsyz 6 gol girizdi. Gollary 12-nji minutda Yohan Manzambi, 31-nji, 39-njy minutlarda Nikolas Jekson, 68-nji (p) we 72-nji minutlarda Ross Barkli hem-de 90-njy minutda Temmi Abraham öz atlaryna ýazdyrdylar.

Geçen möwsümiň finalçysy «Arsenal» Londonda «Lill» toparyny 3-0 hasabynda ýeňdi. 1-nji ýarymy golsuz geçen oýunda londonlylar 7 minutda 3 gol geçirdi. Topçulara bassyr 2-nji oýunda ýeňiş gazandyrýan gollary Ýurien Timber 64-nji, Ezekel Eze 67-nji hem-de Bukaýo Saka 71-nji minutlarda öz atlaryna ýazdyrdylar.

Hollannýň rekordlary ýeterlik bolmady

● Kubogynň häzirkiki eýesi PSŽ myhmançylykda «Mançester Siti» bilen duşuşdy. Tapgyryň iň esasy üns merkezäki bu oýnunda parizliler 1-nji ýarymda 13-nji minutda Dueniň,

Abuna – 2027

«Zaman-Türkmenistan» gazetine 2027-nji ýylyň I ýarym ýyllygy üçin abuna ýazlyşygy başlandy. Abuna ýazylmak üçin «Türkmenpoçtanyň» islendik şahamçasyna ýüz tutup bilersiňiz!

KATALOGLAR, KITAPÇALAR WE DEPDERÇELER

Aşgabat ş., Bagtyýarlyk etraby, 2057-nji köçe, jaý 16.
 (+99312) 90-72-69, (+99362) 41-20-26
 gozelprint.tm@gmail.com

Täze kolleksiya
Güýz / Gys
 Güýz we gys modelleri

6 AÝ
GARAŞARYNA

Her gün üçin stil we rahatlyk

Salgymyz: Berkarar, Gülzemin, Arkaç
Telefon: +99361177579
Saýt: magrup.com.tm